

AEROFOTOGRAMETRIJSKO SNIMANJE - UVOD U PREPRAVKU KATASTARSKIH KNJIGA NA KOSOVU I METOHIJI

Pravoslavna Eparhija rasko-prizrenska i kosovsko-metohijska

SAOPSTEWE ZA JAVNOST

povodom najavljenog aerofotogrametrijskog snimanja teritorije Kosova i Metohije, i usvajanja Zakona o Registru prava na nepokretnu imovinu od strane Skupstine Kosova

Obzirom da se poslednjih dana na Kosovu i Metohiji sve cesce govori o planiranom vrsenju aerofotogrametrijskog snimanja, kao i o neophodnim pripremama za obavljanje ovog snimanja, u smislu obelezavanja terena i informisanja javnosti o snimanju terena aerofotogrametrijom, sve veci broj nasih svestenika obraca nam se za pomoc u tumacenju ove odluke. Navedena cinjenica svakako podrazumeva podatak da se svestenici na terenu, u neposrednom kontaktu sa narodom, svakodnevno susrecu sa ovim istim pitanjem, i nalaze se u nedoumici kako da odgovore svojim vernicima i pomognu im u zauzimanju stava spram ove odluke Privremenih institucija samouprave na Kosovu i Metohiji.

Navesemo ovde podatak da se u toku februara 2004. godine na teritoriji opstina Kosova i Metohije pojavilo obavestenje, izdavano uglavnom od strane Direkcije za geodeziju, katastar i imovinu nadleznih opstinskih sluzbi, i upuceno svim gradjanima nadleznih opstina, da se u toku marta 2004. godine planira obavljanje aerofotogrametrijskog snimanja i obelezavanje medjnih belega. U tom cilju gradjani se pozivaju da obeleze svoje parcele, a edukacija gradjana za pravilnu pripremu svojih parcela vrsila se na sastancima, organizovanim od strane opstinskih sluzbi po selima svake opstine.

Rok za obelezavanje terena istekao je 05. marta 2004. godine.

Sve ovo veoma nas je zabrinulo i prinudilo da se javno oglasimo, upozoravajuci na opasnost koja se krije iza ove odluke s obzirom da vrsenjem aerofotogrametrijskog snimanja ozbiljno biva ugrozena imovina pre svega Srpske Pravoslavne Crkve, a zatim i Republike Srbije, kao i svih proteranih Srba i nealbanaca.

Da li se sprovođenjem aerofotogrametrijskog snimanja stvara nova evidencija u katastarskim knjigama, razlicita od postojece?

Kako ce ljudi obeleziti svoju imovinu, kako ce omedjiti svaku parcelu, kada je vise od 200.000 ljudi sa Kosova i Metohije proterano i bez mogucnosti pristupa imovini?

Kada i na koji nacin ce biti obavesteni o rezultatima snimanja i kako ce im se pruziti mogucnost da izraze eventualne primedbe na rezultate snimanja?

Sta ce biti sa srpskom imovinom koja je uzurpirana i bezakono zauzeta od strane Albanaca?

Da li se vrsenjem aerofotogrametrijskog snimanja stavljaju van snage vazeca dokumenta drzave Srbije koja se odnose na imovinu i katastarske knjige?

Kako ce biti obelezena imovina SPC, kada nase svestenstvo i monastvo, koje inace jos uvek zivi na Kosovu i Metohiji, na velikom delu teritorije gde se nalazi crkvena imovina nema mogucnost nikakvog pristupa?

Kako ce biti obelezena imovina oduzeta Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi od strane komunistickih vlasti po raznim osnovama (agrarna reforma, nacionalizacija, itd)?

Na ovaj nacin gubi se svaki trag crkvenoj imovini, i oduzetoj i sadasnjoj, kao i mogucnost da ona ikada vise ponovo dodje u posed Crkve.

Kako ce biti registrovane unistene i spaljene crkve i srpske kuce? Kako ce biti obelezena spaljena i zatrta srpska sela? Da li kao njive i utrine?

Sva ova i mnoga druga pitanja naviru i ostaju bez odgovora, ili je pak odgovor toliko strasan da se plasimo suocenja sa njim.

S toga ocekujemo i zahtevamo od novoformiranih institucija vlasti u Beogradu, od Vlade Srbije kao i od Koordinacionog Centra za Kosovo i Metohiju, da se izvrsi strucna procena ove odluke Vlade Kosova i da se po tom pitanju zauzme zvanican stav, smeju li dakle Srbi uestvovati u sprovođenju aerofotogrametrijskog snimanja na Kosovu i Metohiji, odnosno da li ce na taj nacin dati legitimitet uspostavljanju nove katastarske evidencije i tako doprineti daljem ususavanju suvereniteta i teritorijalnog integriteta drzave Srbije na ovom delu svoje teritorije, a samim tim ugroziti i dalji opstanak srpskog naroda na svojoj zemlji.

S obzirom da je rok za obelezavanje terena istekao 05. marta, smatramo da bi do zauzimanja zvanicnog stava po ovom pitanju, Vlada iz Beograda trebalo da pozove Srbe da ne uestvuju u sprovođenju aero-foto snimanja, jer bi se u suprotnom slucaju nanela nepopravljiva i nenadoknadiva steta interesima srpskog naroda i ostanku Kosova i Metohije u granicama drzave Srbije.

Takodje zahtevamo od vlasti u Beogradu da kod kompetentnih medjunarodnih institucija (UN, OEBS, Savet

Evrope) pokrenu inicijativu za ispitivanje nadležnosti privremene Vlade Kosova za sprovođenje premera teritorije.

Ovde isticemo da ne zelimo da rusimo njihove Odluke i Zakone, ali ne mozemo dopustiti ni dalje osipanje i propadanje vec dovoljno ugrozenog srpskog nacionalnog bica i srpske teritorije.

Ovom prilikom hteli bismo da se osvrnemo i na nedavno, od strane Skupstine Kosova, doneseni Zakon o osnivanju Registra za prava na nepokretnu svojinu.

Skupstina Kosova je na svojoj sednici od 17.10.2002. godine usvojila Zakon o osnivanju Registra za prava na nepokretnu svojinu. Na ovaj Zakon je g. Mihael Stajner Uredbom UNMIK br. 2002/22 od 20.12.2002. godine dao saglasnost da stupi na snagu, pod uslovom da Skupstina Kosova usvoji i ispravno objavi dopunske propise koji obezbedjuju efikasno obavestavanje javnosti i ostale neophodne bezbednosne mere za zastitu osoba cija bi prava mogla da budu ugrozena registracijom.

Na svojoj sednici od 26.06.2003. godine Skupstina Kosova je izglasala Izmene i dopune navedenog Zakona, koje obezbedjuju efikasno obavestavanje javnosti kao i ostale bezbednosne mere za zastitu osoba cija bi prava mogla da budu ugrozena registracijom.

Nakon toga je navedeni Zakon g. Hari Holkeri, neposredno nakon svog stupanja na duznost Specijalnog Predstavnika Generalnog Sekretara UN, Uredbom UNMIK-a br. 27/2003. od 18.08.2003. proglasio vazecim.

I u odnosu na ovaj Zakon, takodje, postavlja se pre svega pitanje proteranih i izbeglih lica, tj. kako ce oni ostvariti prava na nepokretnu svojinu, kada im je uglavnom onemogucen pristup svojoj imovini.

Osim ovoga, iz samog Zakona nije jasno koja je dokumentacija potrebna za upis prava na nepokretnosti, kao sto nije jasno ni koji je to "primenjiv" zakon na koji se Zakon o Registru poziva.

U clanu 5. Zakona o Registru navodi se da "lice koje pretenduje da upis prava na nepokretnu svojinu nema zakonskog osnova i da su njegova prava ugrozena", moze podneti "primedbu o pravu na nepokretnu svojinu".

"Podnosenje primedbe", medjutim, kako stoji u cl. 5.2 "nece stvoriti ni umanjiti zakonska prava bilo kojeg lica. Posebno, primedba ne moze poslužiti kao zabrana za prodaju ili za promet nepokretnosti".

Ovo svakako znaci da ne postoji efikasan mehanizam zastite koji ce spreciti prenos u slucaju nesavesnog ili protivzakonitog sticanja imovine.

Na kraju, u Izmenama i Dopunama Zakona o osnivanju Registra za prava na nepokretnu svojinu, koje su donesene u cilju efikasnog obavestavanja javnosti i radi zastite osoba cija bi prava mogla da budu ugrozena registracijom, navodi se da ce se to obezbediti isticanjem zahteva za registraciju na javnoj oglasnoj tabli svake Opstinske katastarske kancelarije, "najmanje pet radnih dana pre donosenja odluke o dozvoli registracije". Nakon isteka tog roka Opstinska katastarska kancelarija upisace prava na nepokretnu svojinu u Registar.

Ozbiljno je pitanje da li isticanje zahteva za registraciju na oglasnoj tabli opstinske kancelarije pet radnih dana pre donosenja odluke o registraciji, predstavlja efikasno obavestavanje javnosti, a pre svega onih koji su proterani sa svoje zemlje i nemaju mogucnost pristupa svojoj imovini (kao sto je slucaj u Metohiji, Drenici, itd).

Na osnovu svega prethodno iznetog, smatramo da je jasna i opravdana zabrinutost Eparhije rasko-prizrenske i kosovsko-metohijske za svoju imovinu, za imovinu svih proteranih Srba i nealbanaca, kao i za imovinu drzave Srbije.

Stoga od novoizabranih vlasti u Beogradu ocekujemo da, u cilju ocuvanja suvereniteta i teritorijalnog integriteta drzave Srbije nad teritorijom Kosova i Metohije, kao i opstanka srpskog naroda na ovim prostorima, kod nadležnih medjunarodnih institucija pokrenu inicijativu za preispitavanje svih Zakona i Odluka donetih od strane UNMIK-a i Privremenih institucija, a koje se odnose na imovinu.

Gracanica, 08. mart 2004.

Episkop rasko-prizrenski

i kosovsko-metohijski

+ ARTEMIJE

DOKUMENT KOJI NE VODI STABILIZACIJI VEC DESTABILIZA-CIJI REGIONA

Gracanica, 27. februar 2004. godine

Eparhija rasko-prizrenska i kosovsko-metohijska izrazava ozbiljnu zabrinutost zbog najnovijeg izvestaja Havijera Solane o doprinosu EU stabilizaciji situacije na Kosovu i Metohiji. Nazalost, ovaj dokument vodi pre ka destabilizaciji celog regiona nego njegovoj stabilizaciji i putu ka Evropi.

U dokumentu se de facto trasira samostalan put ka Evropi Pokrajine, koja je po Rezoluciji 1244 SBUN sastavni deo drzavne unije SCG i Srbije. Solana, kao i do sada, predvidja sustinske probleme koji neomogucavaju stabilizaciju situacije u juznoj srpskoj pokrajini i daje podrsku potpunom prenosu svih ovlasčenja na privremene ustanove Kosova i Metohije, koje nisu pokazale ni minimum zrelosti i politicke odgovornosti za izgradnju jednog multietnickog i demokratskog drustva. Prema najnovijem Solaninom izvestaju siroko se otvara put ka uspostavljanju nezavisnih predstavništava pokrajine u institucijama EU sto je do sada bilo omoguceno samo nezavisnim i medjunarodno priznatim drzavama. Ovim se u velikoj meri prejudicira buduci status Pokrajine i ugrozava teritorijalni integritet i suverenitet drzave kojoj Kosovo i Metohija po medjunarodnom pravu pripadaju.

Osim toga, Solana tvrdi da je na Kosovu i Metohiji postignut "napredak koji je svuda primetan". Nakon citavog niza nerazresenih zlocina, brojnih primera diskriminacije Srba u svim sferama zivota, vandalizma nad srpskom

kulturnom bastinom i bezobzirne uzurpacije srpske drzavne i privatne imovine na Kosovu i Metohiji, zaista je tesko odgovoriti na kakav je napredak gospodin Solana mislio.

Ova nova strategija EU koja direktno ugrozava suverenitet SCG trazi hitnu i odlucnu diplomatsku akciju Beograda kao i odgovornu i jasno definisanu politiku prema Kosovu i Metohiji od strane nove vlade koja je u formiranju.

Sasvim je izvesno da je agresivnija politika revizije rezolucije SBUN 1244 od strane UNMIK-a, EU i nekih zapadnih vlada posledica dosadasnje ambivalentne politike Beograda koju je odlikovao nedostatak odgovornog drzavnickog odnosa prema svojoj suverenoj teritoriji i stanovnistvu koje zivi pod petogodisnjom kampanjom terora i nasilja.

ERP KiM Info-sluzba

Komentar

Povodom konferencije za štampu Dereka Cepela, glasnogovornika UNMIK policije

KAKO U SAMOODBRANI OBMANUTI JAVNOST

Gracanica, 26. februar 2004. god

Dana 25. februara 2004 godina, Derek Cepel, glasnogovornik UNMIK policije, odrzao je u Pristini konferenciju za štampu. Na njoj se osvrnuo na pisanja medija, prvenstveno srpskih, o poslednjim etnicki motivisanim ubistvima, kao i nekim apelima za smenu sefa UNMIK policije, Stefana Felera. Za jednog objektivnog posmatraca, upoznatog sa tuznom situacijom na Kosovu i Metohiji, ovo je samo jos jedan od jeftinih pokusaja obmanjivanja javnosti u cilju samoodbrane i samoopravdanja, nakon pet neuspesnih UNMIK-ovih godina na Kosovu i Metohiji, u trenutku kada juzna srpska pokrajina lici na sve, samo ne na ono sto je trebalo da se ispuni po rezoluciji SBUN 1244, na osnovu koje su, podsecamo, i Stefan Feler i Derek Cepel dosli na Kosovo i Metohiju.

Sta kaze, dakle, Derek Cepel na konferenciji za štampu?

"Ubistvo dvoje ljudi proslog cetvrtka je zaista tragicno. Svako je ubistvo tragicno zbog gubitka zivota i nesrece familija ubijenih. Jednako je tragicno, a jos vise odvratno cinican i sebeljubiv nacin na koje su neke grupe pokusale da iskoriste ta ubistva u svoje ciljeve."

U svemu gorenavedenom slazemo se samo u jednom. Da, zaista je tragicno da i nakon pet godina ubijaju ljude na sred puta, iz zasede, samo zato sto su pravoslavni Srbi. Sta na to jos dodati, nakon pet godina medjunarodnog prisustva na Kosovu i Metohiji. Najbolje je cutati, i stideti se. Zbog nemoci ili nehtenja da se napokon ucini neki konkretan korak na stvarnom poboljsanju situacije.

Gospodin Cepel bira, pak, drugu strategiju, strategiju napada kao najbolje odbrane. Kao i u citavom izvestaju, i ovde je glasnogovornik UNMIK policije nejasan i nedorecen. Upitali bismo Cepela koje su to grupe sto pokusavaju da iskoriste pomenuta ubistva i koje to ciljeve imaju.

Da li je to mozda onih preko 200 000 prognanih Srba i ostalih nealbanaca, koje evo vec petu godinu manje-vise bezuspesno pokusavaju da se vrata na svoja ognjista? Ili su to mozda majke, ocevi i ostala rodbina svih onih koji su u poslednjih pet godina postradali od albanskog terorizma i cije sudbine ni do danas nisu razjasnjene.

Kazite nam, gospodine Cepel koja su to ta tri slavna slucaja koja je UNMIK policija razjasnila u ovih pet godina pa da i mi znamo: Zeteoci iz Starog Grackog... dizanje u vazduh autobusa u Livadicama... masakriranje porodice Stolic ... ubistvo Dragana Tonica iz Skulaneva prosle godine... zversko ubistvo dece u Gorazdevcu... ubistva u Vrbovcu... Cernici... i sva ostala nasilja nad Srbima i pripadnicima ostalih nealbaniskih zajednica koja se broje na hiljade...? Kazite, g. Cepel, kazite da i mi znamo. Da li onaj koji se javno zapita sta to radi UNMIK policija u vreme ovog otvorenog safari lova na Srbe skuplja politicke poene ili, pak, to cini onaj koji zbog sopstvenog interesa skriva istinu od javnosti?

Zbog ovakvih masakara i zlocina u demokratskim zemljama, gde se postuje vladavina zakona, padale bi vlade i premijeri davali ostavke, a da ne govorimo o ministrima policije. Zar je cudno onda, da srpsko javno mnjenje otvoreno trazi ostavku Stefana Felera zbog njegove ocigledne nesposobnosti da se suprotstavi otvorenoj hajci na Srbe? Ili i u ovome zelite da pokazete da kodeks casti i vladavina zakona na Kosovu i Metohiji nemaju vaznosti, barem kada su u pitanju Srbi. Ovih dana cujemo kako Norveska vlada poziva na odgovornost svoje vojnike koji su na Kosovu ustrelili jednog ulicnog psa i taj bizarni dogadjaj privukao je vise paznje nego sva dosadasnja ubistva Srba.

Nazalost, plasimo se da na nase reagovanje nece stici nikakav odgovor, jer i na sve cinjenice i navode stampe, jedini odgovor koji je Derek Cepel umeo da kaze jeste: To je laz. Nikakav argument, cinjenica, dokaz. Kao da Cepel pokusava da nas uveri da je on u pravu, ako hiljadu puta ponovi: To je laz. To, nazalost, nije dovoljno. Da bismo u tako nesto poverovali, potrebne su cinjenice, a one prikazuju jednu drugu tuznu kosovsku realnost.

O toj realnosti ne govore samo Srbi, vec i mnogi drugi kojima je mila istina. Podsetimo se sta kaze izvestaj Amnesti internesenala iz ne toliko davnog aprila 2003. god., i sami rasudimo koliko je u pravu Derek Cepel i svi oni koji govore o poboljsanju bezbedonosne situacije na Kosovu i Metohiji.

"Od kraja rata na Kosovu, uprkos naporima NATO-m predvodjenih Kosovskih snaga KFOR-a i UN civilne policije (UNMIK policije) da obezbedi sigurnost i zastitu, nastavlja se stradanje pripadnika manjinskih

zajednica koji i dalje zive u strahu od nasrtaja pripadnika vecinske zajednice na njihove zivote i imovinu. Njihov strah je pojacan konstantnom nekaznjivoscju onih koji su cinili nasilje i krsenja medjunarodnih humanitarnih prava i humanitarnog zakona o toku oruzanog sukoba kao i onih koji su odgovorni za zloupotrebe koje su se nastavile nakon zavrsetka rata.

Ova atmosfera straha, nesigurnosti i nepoverenja koja je jos vise pojacana nekaznjivoscju, sustinski onemogucava manjine da na Kosovu uzivaju slobodu kretanja. Osim toga, cak i oni koji imaju izvesnu slobodu kretanja izlozeni su direktnoj ili indirektnoj diskriminaciji prilikom pokusaja da koriste svoja osnovna gradjanska, politicka, socijalna, ekonomska i kulturna prava... Srbi i ostale manjine na Kosovu zive pod stalnom zivotnom opasnoscu, uprkos cetiri godine mira i prisustva mirovnih snaga UN-a i NATO-a premlacivanja, ubijanja (nozem), otmice, pucanje iz vozila, koriscenje rucnih granata da bi se zastrasili ili ubili pripadnici ovih manjina i dalje su uobicajeni u ovoj pokrajini. Posto je vecina ovih zlocina nerazresena, izvrsioci su slobodni da cine dalje napade i doprinose klimi straha i negiranja osnovnih ljudskih prava." I sam ombudsman Kosova Marke Antoni Novicki izrazio je svoju duboku zabrinutost u delevorno funkcionisanje UNMIK policije, jer je na zahtev da mu se dostavi informacija o napretku istrage tragedije u Livadicama dobio samo kratko obavestenje da je istraga (navodno) u toku. Medjutim, po recima Dereka Cepela i ovo je laz.

Nazalost, nije laz, vec jedna tuzna i bolna istina koju predstavnici UNMIK policije zele da prikriju. Ali, o tome ce jednog dana, nadamo se ne mnogo dalekog, svoj sud dati istorija, pravda i, sto je najvaznije, Bog. A do tada ipak zelimo i g. Cepelu i svim ostalim predstavnicima medjunarodne zajednice da se okanu gradjenja kosovskih potemkinovih sela koja ne donose nikakvu realnu korist ni Srbima, ni Albancima, niti ostalim stanovnicima ove namucene pokrajine, osim mozda jedino Feleru, Cepelu i ljudima oko njih. Ako UNMIK policija i njeni pretpostavljeni nastave sa ovakvom strategijom pokazace se javno ono sto je vec mnogima jasno vidljivo - da UNMIK policija svojim prisustvom na Kosovu i Metohiji predstavlja samo paravan nesmetanom dovrsetku etnickog ciscenja preostalih Srba i izgradnji nove albanske drzave na Balkanu.

M.K.D.

ERP KIM Info-Sluzba

VLADIKA ARTEMIJE: SNV KIM NIJE TRAZIO SMENU COVICA

Gracanica, 02. mart 2004. god

Predsednik SNV Kosova i Metohije episkop rasko-prizrenski Artemije najostrije demantuje danasnju informaciju koju je na osnovu izjave Randjela Nojkica objavila novinska agencija SRNA, a u kojoj se tvrdi da je izmedju ostalih SNV Kosova i Metohije navodno podrzalo stav da Dr Nebojsa Covic ne moze da ostane na mestu predsednika Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. "Ovo nije stav SNV KIM i ovu inicijativu kao predsednik SNV KIM ne podrzavam, niti je SNV KIM o tom pitanju uopste raspravljao", izjavio je episkop rasko-prizrenski Artemije u ekskluzivnoj izjavi za ERP KIM Info-sluzbu.

Eparhija rasko-prizrenska napominje da je podrsku dosadasnjem radu Dr Nebojse Covica na celu Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju vise puta dao Sveti Arhijerejski Sinod SPC kao i Eparhija rasko-prizrenska. Eventualni stavovi pojedinih clanova SNV KIM koji su samostalno ili u ime svojih partija podrzali ideju o smeni Dr Covica predstavljaju njihova licna misljenja i nemaju zvanicnu podrsku SNV KIM i Srpske Pravoslavne Crkve.

Prema informacijama koje je ERP KIM primila direktno iz kabineta Dr Nebojse Covica vesti o eventualnoj smeni sefa KC-a su netacne.

U prilogu dostavljamo vest koju je objavila SRNA u 12.12. casova:

COVIC NECE BITI PREDSEDNIK KOORDINACIONOG CENTRA - 12:12 - Izvor: SRNA

Beograd -- Mandatar Vlade Srbije Vojislav Kostunica uverio je predjednike pokrajinskih odbora parlamentarnih stranaka za Kosovo i Metohiju da Nebojsa Covic vise nece biti predsednik Koordinacionog centra za Kosmet, pa je otkazan za utorak najavljen sastanak predjednika tih odbora s Kostunicom u Beogradu. Predsednik Pokrajinskog odbora Srpskog pokreta obnove za Kosmet Randjel Nojkic izjavio je da su predjednici svih pokrajinskih odbora parlamentarnih stranaka u Skupstini Srbije zauzeli stav da Covic ne moze da ostane na mestu predjednika Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. Tome su se priklucili Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije, Srpsko nacionalno vece severnog Kosova i 20-ak direktora srednjih i osnovnih skola i zdravstvenih ustanova sa podrucja centralnog Kosmeta.ERP KIM Info-sluzba

ERP KIM Info-sluzba

PODRSKA STAVU MANDATARA VLADE SRBIJE O KOSOVU I METOHIJI

Gracanica, 03. mart 2004

Eparhija rasko-prizrenska i kosovsko-metohijska izrazava svoju svesrdnu podrsku stavovima o Kosovu i Metohiji koje je u svojem jucerasnjem ekspezu izneo mandatar nove vlade Republike Srbije Dr Vojislav Kostunica.

Stav Srpske Pravoslavne Crkve oduvek je bio da se pitanje statusa Kosova i Metohije ne moze resavati bez Srbije, ciji je Pokrajina sastavni i neotudjivi deo. Bilo kakvo nametanje resenja za Kosovo od strane izvesnih medjunarodnih krugova, ucene i pritisci samo ce destabilizovati slozenu politicku situaciju u zemlji i regionu i

dovesti do nezelenih posledica.

Posebno ohrabruje cinjenica da je pitanje Kosova i Metohije pomenuto kao prvi i prioritetni zadatak nove vlade sto svedoci o promeni dosadasnjeg kursa po kome je pitanje juzne srpske pokrajine bilo nepravedno zapostavljeno. Crkva zato s pravom ocekuje da ce Kosovo i Metohija postati jedan od prioriteta nase diplomatije.

Eparhija rasko-prizrenska snazno podrzava stav da se resenje za Kosovo i Metohiju mora traziti u okviru sustinske autonomije kojom Rezolucija 1244 SB UN obezbedjuje samoupravu Kosova i Metohije u odnosu na Srbiju. Ideja kantonizacije, odnosno unutrasnje autonomije srpske zajednice u okviru Kosova i Metohije, kao sastavnog dela Srbije, ideja je koju Eparhija rasko-prizrenska vec godinama smatra najoptimalnijim resenjem i koje jedino moze da omoguci miran zivot i koegzistenciju svih nacionalnih zajednica.

Naravno, ideja nezavisnosti ili tzv. uslovne nezavisnosti Kosova i Metohije ne samo da je neprihvatljivo resenje koje bi dovrсило proces etnickog ciscenja Srba u Pokrajini, vec bi dovelo do destabilizacije citavog regiona i prekranja drzavnih granica, sto je suprotno procesima evropske integracije. Zato Eparhija svesrdno pozdravlja cvrst stav Dr. Kostunice "da za Srbiju rec "status" u vezi sa Kosovom i Metohijom moze da ima mnoga znacjenja, ali nikako znacjenje nezavisnosti".

Eparhija podrzava proces unapredjenja standarda zivota za sve zajednice u Pokrajini, ali insistira da se u implementaciji standarda moraju ukljuciti stavovi srpske strane koji su do sada bili ignorisani. Takodje ispunjavanje standarda ne sme da bude shvaceno kao kljuc za otepljenje Pokrajine. Standardi pripadaju sferi opstih ljudskih prava i demokratizacije drustva, a pitanje statusa moze se resavati samo uz puno postovanje medjunarodnog prava i svih ostalih relevantnih cinilaca koji ne dozvoljavaju prekranje granica jednostranim odlukama i na osnovu politike diktata.

ERP KiM Info-sluzba

VLADIKA ARTEMIJE:

SUSTINSKA AUTONOMIJA KOSOVA I METOHIFE KAO NAJOPTIMALNIJE RESEWE

Gracanica, 4. mart 2004. god.

Dvadeseti vek je obelezen vecim delom sukobom izmedju principa samoopredeljenja nacionalnih zajednica i ocuvanja teritorijalnog integriteta i suvereniteta postojećih drzava. Ipak ova dva principa nisu kontradiktorna. Samoopredeljenje ne podrazumeva neophodno i secesiju. Etnicka zajednica ne mora da bude nazavisna u svojoj nacionalnoj drzavi da bi imala kontrolu nad sopstvenom sudbinom, sacuvala svoj etnicki i kulturni identitet i obezbedila ekonomski prosperitet. U protivnom Evropa bi izgledala mnogo drugacije nego sto izgleda sada i otvorio bi se put brojnim oruzanim sukobima u uzaludnom nastojanju da se stvore etnicki ciste nacionalne drzave. Za Evropu koja je na putu integracije ovo bi znacilo pre svega povratak na ranije istorijske periode koji su doveli do ogromnih stradanja u dvadesetom veku.

Imajuci ovo u vidu, u pogledu resavanja konacnog statusa Kosova i Metohije izdvajaju se cetiri glavne moguće opcije:

1. Nezavisnost Kosova i Metohije (bilo potpuna ili tzv. uslovna nezavisnost)
2. Ponovno uspostavljanje direktne srpske uprave na Kosovu po ugledu na period pre 1999.
3. Teritorijalna podela Kosova i Metohije
4. Sustinska autonomija Kosova i Metohije u okviru Srbije i SCG

Prve dve opcije gotovo sigurno vode u rat i nastavak stradanja civilnog stanovnistva svih etnickih zajednica. Za medjunarodnu zajednicu to bi bio novi izazov prepun velikih rizika i opasnosti za bezbednost i stabilnost cele jugoistocne Evrope. Medjunarodna zajednica bi se nasla u situaciji:

- ili da dozvoli stvaranje etnicki ciste (druge) albanske drzave na Balkanu u kojoj nealbanci nece imati dugorocne perspektive za opstanak (Opcija 1)
- ili da se otvori mogucnost novog oruzanog sukoba sa Srbijom, u kojoj se prema najnovijim izbornim rezultatima najveći broj ljudi snazno protivi secesiji Kosova i Metohije (Opcija 2).

Oba koncepta su anahrona i vode nestabilnosti regiona. Vazno je reci da bi druga opcija bila izvesna posebno u slucaju ukoliko bi kosovski Albanci (samostalno ili uz medjunarodni diktat) proglasili nezavisnost Kosova uprkos volji Srbije i vecine njenih gradjana, tj. protiv Rezolucije 1244 koja podrazumeva dogovorno resenje. Naravno, nametnuta secesija bi otvorila legitimnu mogucnost da Srbija pre ili kasnije povrati deo nasilno oduzete teritorije. Treca opcija dovela bi, pak, do zavrsetka procesa etnickog ciscenja i stvaranja etnicki kompaktnih teritorija, sto bi imalo vrlo negativne posledice na druga krizna podrucja na Balkanu i u Evropi uopste.

Pokusajmo da detaljnije analiziramo sve cetiri opcije:

1. Nezavisnost Kosova i Metohije

Prva opcija, odnosno nezavisnost Kosova i Metohije, imala bi dalekosezno destruktivne posledice.

Medjunarodna podrška nezavisnosti Kosova ne bi samo znacila kraj nealbanskih zajednica i stvaranje druge albanske drzave na Balkanu, vec bi neizbežno destabilizovala citav region. Etnicke albanske aspiracije u Crnoj Gori, juznoj Srbiji i BJR Makedoniji su dobro poznate i nisu za potcenjivanje. Ne treba da iskljucujemo ni probleme u severnoj Grckoj, koju mnogi Albanci svojataju kao "svoju vekovnu teritoriju". Ako Kosovo jednom postane nezavisno niko nece moci da spreći politicko ujedinjavanje ovih teritorija na iskljucivo albanskoj

etničkoj osnovi, što će od ovog dela Evrope stvoriti praktično etničku najčistiju zemlju. Na taj način bi se završio proces koji se sa manjim ili većim intenzitetom u kontinuitetu nastavlja od 1941. godine, kada je uz pomoć nacističke soldateske stvorena Velika Albanija. Paradoksalno međunarodna zajednica bi se danas nasla u istoj ulozi koju su imali tadašnji pokrovitelji Velike Albanije. Nema potrebe da se kaže koliko bi to bilo u suprotnosti sa dosadašnjim zapadnim pokušajima da spreče stvaranje "Velike Srbije" ili "Velike Hrvatske" i očuvaju krhki "dejtonski mir i stabilnost" u Bosni i Hercegovini.

Druga strana ovog problema jeste da bi Kosovo, bilo kao samostalna država, ili u uniji sa ostalim tzv "etničkim albanskim teritorijama", postalo još jači centar organizovanog kriminala i terorizma. Ekonomski nesamostalno i neodrživo Kosovo ne bi moglo da prati proces evropske integracije i ostalo bi izolovana teritorija na kojoj bi mafija i islamski teroristi našli pogodno tlo za svoje aktivnosti u Evropi. Nedavna politička ubistva između kosovskih Albancima i napadi na KPS pokazuju da kriminalci na Kosovu uživaju podršku izvesnih političkih partija kojima je nezavisnost potrebna kako bi prikriju svoje nezakonite aktivnosti iza fasade tzv.

"demokratskih institucija". Nije isključena ni mogućnost albanskog građanskog rata nakon eventualnog proglašenja nezavisnosti u borbi međusobno suprotstavljenih grupa da ostvare svoj politički monopol.

U stvarnosti, po ovom scenariju, kosovske institucije će ostati marionete u rukama mafije i ekstremista, dok će ilegalne aktivnosti ostati jedan od glavnih izvora finansiranja Kosova kao što je to već sada slučaj. Takva kvazi-država koja će, usput da kažem, u najboljem slučaju biti u konstantno zategnutim odnosima sa svojim susedima (Srbijom i BJR Makedonijom) tesko će moći da ostvari minimum političke stabilnosti i spreči infiltraciju islamskih terorističkih grupa koje već počinju da utiču na ruralno stanovništvo koje sada živi na rubu egzistencije. Najnoviji izveštaj jednog kosovskog albanskog instituta KIPRED potvrđuje da na Kosovu postoje organizovane vahabi grupe što izaziva zabrinutost umerenijih muslimanskih verskih vođa.

Opšte je pravilo da tamo gde postoji organizovani kriminal, postoji i plodno tlo za terorizam. Ne smemo da zaboravimo da je bivša OVK imala veze sa Osamom bin Ladenom i Al Kaidom i da su islamski ekstremisti već prisutni među makedonskim i kosovskim Albancima, a o Albaniji da ne govorimo. Uhodane veze kriminala i mafije između Kosova, Crne Gore, Raske oblasti (Sandžaka) i Bosne i Hercegovine koristile bi se za potrebe terorista. Ukratko rečeno, Kosovo, Zapadna BJR Makedonija i Severna Albanija u vezi sa islamističkim centrima u Bosni će postati glavna baza za preduzimanje terorističkih napada protiv ciljeva u Zapadnoj Evropi i na međunarodni vojno-diplomatski personal u regionu. Prema ovom scenariju konačan rezultat biće mnogo gora situacija na terenu nego što je bila ona protiv koje su NATO snage bez mandata Saveta bezbednosti UN poslale svoje bombardere na Srbiju i Crnu Goru 1999. godine.

2. Ponovno uspostavljanje direktne srpske uprave na Kosovu po ugledu na period pre 1999.

U slučaju proglašenja nezavisnosti Kosova i Metohije srpska politička scena će biti ozbiljno destabilizovana jer će vlast odlučno prigrabiti ekstremne političke grupe koje će obilato iskoristiti snazna osećanja srpskog naroda prema Kosovu kao kolevci svoje kulture i duhovnosti. Demokratski i reformski orijentisane partije neće se u izuzetno teskoj situaciji i posebno dramatične posledice mogu se očekivati u vojsci i policiji koje bi pod pritiskom javnog mnjenja bile prinudjene da ponovo uspostave punu vojnu kontrolu nad Kosovom i Metohijom, i tako zaštite suverenitet zemlje i svoje stanovništvo. To bi po svemu sudeći podrazumevalo vrlo moguć sukob sa KFOR-om, koji bi se našao između dve vatre.

Pogrešno je očekivati da bi Srbija lako prihvatila secesiju Kosova. Ovo se pokazalo kao zabluda upravo na poslednjim izborima na kojima su najviše poverenja dobile upravo one stranke koje se odlučno protive secesiji južne Pokrajine. Imajući u vidu da je SPC odlučno protiv otcepljenja Kosova i Metohije, kao kolevke srpske duhovnosti, kulture i državnosti, s pravom se može reći da nijedna vlada ne bi mogla da politički prezivi "predaju" Kosova i Metohije. Politička destabilizacija u Srbiji bi neizbežno dovela do destabilizacije Bosne i Hercegovine, jer bi Bosanski Srbi i Bosanski Hrvati sasvim opravdano zahtevali isto pravo kao i kosovski Albanci. Uzajamni odnosi između Beograda, Zagreba i Sarajeva bi se ponovo zaostriili i da održi stabilnost u regionu NATO bi morao da rasporedi dodatne trupe ili čak ponovo intervenise što bi stvorilo nesagledivo velike probleme.

3. Teritorijalna podela Kosova i Metohije

Teritorijalna podela Kosova i Metohije je rešenje koje bi zapravo značilo odricanje od jednog dela suverene teritorije Srbije za račun dobijanja jednog manjeg dela Pokrajine, pri čemu se obično misli na prostor Severnog Kosova, iznad reke Ibra. Nažalost, to je opcija na koju još računaju neki državno-neogovorni političari u Srbiji s nadom da bi sa dobijenim delićem Pokrajine amortizovali nezadovoljstvo stanovništva zbog albanske secesije. Po ovom scenariju ne samo da bi se zauvek onemogućio život srpskog stanovništva u delu pokrajine koji bi pripao Albancima i postao nezavisna država, već bi se Srbija zauvek istorijski odrekla prostora koji predstavlja riznicu istorijskog, kulturnog i duhovnog identiteta srpskog naroda. Posebno bi tragično bilo to što bi ovo "rešenje" dovelo do neizbežnog tzv. "humanog" preseljavanja stanovništva i novih patnji civilnog stanovništva. Istovremeno najveći srpski spomenici kulture i duhovnosti bili bi direktno ugroženi i zauvek izgubljeni ili albanizovani. Ova opcija ne samo da je anahrona, već bi poslužila poput nezavisnosti Kosova kao vrlo opasan presedan sa svim gore pomenutim negativnim posledicama.

4. Sustinska autonomija Kosova i Metohije u okviru Srbije i SCG

Najodrživije i najprihvatljivije rešenje statusa Kosova i Metohije jeste sustinska autonomija pokrajine u okviru Srbije i državne zajednice SCG sa posebnim naglaskom na unapredjenju ljudskih prava, ekonomije i drugih standarda, koji su od ogromnog znacaja za integraciju celog regiona u EU strukture. Ovaj scenario ne znaci povratak na stanje pre 1999 (Opcija 2), ali ni nezavisno Kosovo koje bi se formiralo po volji sadasnjih albanskih lidera (Opcija 1). Istovremeno, ovo rešenje takodje ne znaci etnicku podelu Kosova i Metohije (Opcija 3), kao sto neki zlonamerni analiticari pokusavaju da predstave.

U tom smislu je potrebno intenzivirati aktivnosti kako bi se politicki proces na Kosovu i Metohiji sto pre vratio u okvire Rezolucije 1244, koja je osnova za rad Misije UN. Ipak, to ne znaci nastavak sadasnje politike UNMIK-a koja podrazumeva ubrzani prenos svih ovlasčenja na lokalne kosovske i vecinski albanske institucije, vec izgradnju zaista multietnickih institucija koje ce istovremeno garantovati suverenitet SCG ali i omoguciti razlicitim kosovskim zajednicama da ostvaruju svoje vitalne interese u skladu sa svim najvisim standardima savremenih evropskih samoupravnih regiona. Ucesce srpskih predstavnika u kosovskim institucijama jedino je moguće pod ovakvim uslovima.

Pre svega bilo bi potrebno da se definisu konkretni mehanizmi efikasne zaštite prava srpske zajednice na Kosovu - ne samo individualna prava vec i kolektivna prava Srba, kao drzavotvornog naroda, sto podrazumeva izgradnju institucija srpske samouprave u podrucjima gde zive Srbi i ostale zajednice koje koriste srpski jezik (Bosnjaci, Hrvati, Goranci, jedan deo Roma) i posebno gde se nalaze najvazniji pravoslavni spomenici duhovnosti i kulture. Srpska zajednica ne moze da mirno posmatra kako joj se namice omca oko vrata. To pre svega podrazumeva decentralizaciju Pokrajine, koja ne znaci teritorijalnu podelu, ali efikasno onemogucava albansku secesiju.

Samoupravne institucije na srpskom govornom podrucju trebalo bi da imaju posebne odnose sa organima Srbije posebno u domenu obrazovanja, zdravstva i zaštite kulturno-istorijskih spomenika. Istovremeno, na albanskom govornom podrucju postojao bi veci stepen samostalnosti institucija koje bi mogle da imaju samo one veze sa organima Srbije i SCG o kojim bi se medjusobno sporazumno dogovorili. Lokalne kosovske institucije na pokrajinskom nivou, koje bi bile multietnicke, i koje bi objedinjavale aktivnosti na obe strane, radile bi prevashodno na razresavanju lokalnih problema od opsteg interesa za sve stanovnike Kosova i Metohije, i ne bi delovale kao para-drzavne strukture, kao sto je to sada slucaj. Naravno, kao autonomna pokrajina Kosovo i Metohija bi mogla da ima svoje predstavnike u institucijama Srbije i državne unije. Veće prisustvo manjinskih predstavnika u Skupstini Srbije bi samo pomoglo jacanju multietnicnosti u ovoj zemlji koja uprkos poslednjim ratovima ostaje najmultietnickija drzava na teritoriji bivse Jugoslavije.

Najvazniji srpski pravoslavni manastiri i kulturno-istorijski spomenici imali bi poseban ekstrateritorijalni status i bili bi pod posebnim nadleštvom Ministarstva kulture Srbije i Zavoda za zastitu spomenika kulture iz Beograda, kao i pod direktnom zastitom relevantnih medjunarodnih organizacija. Takodje, oko spomenika koji se nalaze na posebno ugrozenim lokacijama postojao bi poseban bezbednosni rezim efikasne zaštite.

Ovaj asimetrični princip dvostruke autonomije na Kosovu i Metohiji stvorio bi mehanizme za resavanje kompleksnih problema u Pokrajini na nacin koji bi zastitio sustinske interese svih zajednica. Srbi i ostale zajednice koje su govorom i kulturom blize Srbima ne bi se nasle u stranoj i neprijateljskoj zemlji odvojeni od svoje otadzbine i prepustili etnickoj i kulturnoj asimilaciji Albanaca. Istovremeno, kosovski Albanci ne bi bili pod tutorstvom Beograda, niti pod bilo kakvom vrstom represije i mogli bi da u skladu sa eventualnim medjdrzavnim sporazumom SCG i Albanije ostvare neposredne kontakte sa svojim sunarodnicima kao na primer Madjari u Vojvodini (npr. dvojno drzavljanstvo). Pokrajina ne bi bila podeljena teritorijalno, niti bi bilo promena u medjunarodnim granicama Srbije i Crne Gore, cemu se protivi vecina balkanskih zemalja. Kosovo i Metohija kao samoupravni region postalo bi spona izmedju Srbije Albanije i BJR Makedonije, a ne pozornica novih sukoba i etnickog nasilja.

Naravno, sa razvojem ekonomije i postepenim ukljućivanjem zapadnog Balkana u evropske okvire mogla bi se naci i fleksibilnija rešenja koja bi omogucila integrisanije institucije u Pokrajini. To bi pre svega zavisilo od napretka na polju postovanja ljudskih prava i bezbednosti kao i iskrene spremnosti za izgradnju multietnickog drustva. Najvaznije je da prava svih gradjana i etnickih zajednica budu adekvatno zasticena jer je to i glavni uslov za integraciju u evropske strukture. Svako drugo rešenje koje bi uzelo u obzir interes samo jedne zajednice i nametanje volje relativne vecine na nevecinske zajednice u Pokrajini stvorilo bi potencijal za nove oruzane konflikte u bliskoj i daljoj buducnosti. Jedva je potrebno spomenuti koliko bi jednostrano rešenje otezalo integraciju celog regiona u evropske strukture.

Osim ekonomije, zajednicka saradnja Kosova sa ostalim delom Srbije i institucijama SCG bi se uspostavila u borbi protiv terorizma, organizovanog kriminala i etnickog nasilja. Uz pomoc KFOR-a, policije i istraziteljskih timova iz Evrope i SAD, razmene informacija i zajednickih aktivnosti koje prevazilaze postojeće državne i pokrajinske granice stvorili bi se uslovi za uspesnu borbu protiv kriminala koji preti da citav region vrati u mracno doba. Balkan sa "mekim i fleksibilnim granicama" stvorice uslove za nove lokalne integracije i uspostavljanje veza i konacno zaustaviti negativan proces politicke i teritorijalne dezintegracije koja je pocela ranih 90tih godina.

Postojanje prilicno velike muslimanske zajednice u sklopu multietnicke Srbije i Crne Gore bice najbolji garant protiv stvaranja vecinski muslimanske drzave koja lako moze da postane plen terorista. U multireligioznom drustvu u kome se svim religijama garantuje odgovarajuci status umereni muslimanski lideri ce biti u mnogo boljoj poziciji da zaštite svoju zajednicu od pogubnih uticaja vahabi islama i terorizma, sto ne bi bilo moguće u slucaju nezavisnog i vecinski muslimanskog Kosova.

Ukoliko se procesi institucionalizacije redefinisuju na gore pomenutoj osnovi, stvorice se realni uslovi za povratak raseljenog srpskog i ne-srpskog stanovništva (Goranaca, Roma, Bosnjaka, ali i Albanaca u one delove gde su živeli pre 1999.), doci ce do popravljivanja bezbednosne situacije i resavanja vlasnickih i drugih pravnih pitanja u skladu sa evropskim standardima, sto ne bi bilo moguće ni u jednom od prethodnih scenarija.

Ova opcija, bez obzira koliko je sada neprihvatljiva albanskim nacionalistima i mafiji na Kosovu i Metohiji, sustinski je i dugorocno u najboljem interesu albanske zajednice u celini. Stvaranje jednog takvog odnosa izmedju Kosova i ostalog dela Srbije bilo bi zasnovano i na intenzivnom radu na medjuetnickom pomirenju, sto prevashodno znaci privodjenje pravdi svih koji su pocinili ratne ili poratne zlocine i rasvetljavanje istine o nestalim licima iz svih zajednica. Apsolutno je nerealno ocekivati kompromis kada se s jedne strane citavo srpsko rukovodstvo iz vremena konflikta nalazi u Hagu dok kosovskom albanskom scenom dominiraju bivsi lideri OVK koji su neposredno ili posredno odgovorni za brojne ratne i poratne zlocine. Zato, ovaj scenario podrazumeva pre svega dolazak novih ljudi i stvaranje nove politicke elite, sa sirim vizijama i fleksibilnijim odnosom prema stvarnosti.

Ovo bi takodje bilo i najprihvatljivije resenje za medjunarodnu zajednicu jer ce u pokrajini biti potrebno samo umereno prisustvo NATO snaga, a sa integracijom SCG u NATO bezbednosne strukture ce biti jos vise pojačane. Iako ce vojno prisustvo mirovnih snaga na Kosovu biti znacajno kao garant mira i stabilnosti sadasnji broj vojnika bi mogao da se znacajno smanji zbog toga sto bi ostali kontingenti pri KFOR-u i multietnicka vojska SCG kao deo NATO saveza mogle da preuzmu znacajan deo obaveza, posebno u obezbedjivanju granica i zastiti kulturno istorijskog nasledja, sto je i predvidjeno Rezolucijom 1244. Konacno, takvo resenje statusa Kosova i Metohije nece biti negativan presedan drugim etnickim zajednicama sirom Evrope koje bi volele da iskoriste svoje pravo na samoopredeljenje na stetnu suvereniteta svojih drzava. Na primeru Kosova i Metohije bi se promovisao cvrst stav da izlaz iz balkanskog corsokaka nije u daljem rasparcavanju Balkana i stvaranju nestabilnih i etnicki čistih banana drzavica, vec u ucvrscenju ekonomski i politicki stabilnih multietnickih i gradjanskih zemalja, koje bi bile u mogucnosti da idu putem evropske integracije.

ERP KiM Info-sluzba

Sta je široka autonomija, a sta uslovna nezavisnost koja se nudi kao resenje statusa Kosova i Metohije

KOSOVO-ZEMLJA MOJA, GDE JE SAD?

Nekad nezaobilazni politicar Zapada u resavanju kriza na Balkanu, tvorac Dejtonskog sporazuma, bivsi specijalni izaslanik UN za Balkan Ricard Holbruk izjavio je ovih dana da resenje problema na Balkanu podrazumeva proglasenje Kosova nezavisnom drzavom. Tako je Holbruk porucio Srbima u Beogradu da se moraju suociti sa realnoscu i izabrati ili Kosovo ili Evropu. Ako izaberu Kosovo, izgubice i to, ali i Evropu. Ako izaberu Evropu, onda ce celi Balkan uci vremenom u EU, ukljucujuci i Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju, Kosovo, Crnu Goru, Albaniju, Hrvatsku, dok je Slovenija vec na ulasku u EU, rekao je Holbruk. On je zatim naglasio da se Srbi moraju suociti sa teskom realnoscu koja kaze da su izgubili Kosovo. Nezavisnost Kosova je proces i raspad bivse Jugoslavije jos nije završen, smatra Ricard Holbruk.

Vracajuci se u nedavnu proslost, kada je Kosovo i Metohija pocelo da zauzima "pocasno" mesto na prvim stranicama svih svetskih medija, govorilo se o resenju pitanja ove pokrajine preko takozvane siroke autonomije. Medjutim, problem Kosova i Metohije nije resen, naprotiv usledili su sukobi zbog kojih je problem internacionalizovan i, kako su tada strane diplomate govorile, "spirala nasilja" nezaustavljivo se savijala cas na jednu cas na drugu stranu.

Medjunarodna zajednica je smatrala da se sukobi mogu zaustaviti samo bombardovanjem Jugoslavije. KFOR i UNMIK su preuzeli vojnu i civilnu upravu nad Kosmetom, ali resenja jos nema ni na vidiku. Sada se pominje pitanje "uslovne nezavisnosti", koju apostrofira Medjunarodna krizna grupa. Oni objasnjavaju da je kljucni uslov za to nemenjanje postojećih granica i nemogucnost da se Kosovo jednog dana pripoji Albaniji. Sta, u sustini, to znaci?

Predrag Simic, politicki analiticar, kaze da se "ta cela prica svodi na Holkerijev plan o standardima pre statusa".

- Ovde nema nekih novih stvari, uglavnom se o ovome prica dosta dugo i ta prica je uglavnom poznata. Pre razgovora o širokoj autonomiji bilo je razgovora o specijalnom statusu. Ali, ono sto je zajednicki imenitelj svega toga, to je da su to sve postapalice, kako bi se na kraju doslo do onih resenja koja njima odgovaraju, u sustini do onog sto je u njihovom interesu. U celoj toj stvari igre reci i postapalica, smatram da nekog vidljivijeg resenja za Kosovo i Metohiju za sada nema.

Slusajuci Holbruka i druge politicare, kao i stav Krizne grupe, imam utisak da je Zapadu stalo da Kosovo i Metohija dobije nezavisnost. S druge strane, Evropska unija je podrzala ovu cudnu zajednicu Srbija i Crna Gora, ne znajuci kako da resi problem Kosova i Metohije, a da je u ovom trenutku najcelishodnije resenje da sve to malo priceka. Jer, u sustini, malo kome bi u ovom trenutku odgovaralo da se ti presedani kao sto je nezavisnost Kosova primene i na druga krizna podrucja, jer Kosovo u Rusiji znaci Cecenija, u Kini predstavlja Tibet i tako dalje...

Niko nije imun na ovu vrstu problema. Zapad bi se slozio sa nezavisnoscu Kosova i Metohije, kada bi bili sigurni da to ne bi uticalo na potrese u regionu i iza njega. Tako data nezavisnost Kosovu postavila bi pitanje

zapadne Makedonije, istočne Crne Gore gde albansko stanovništvo živi u velikom broju, zatim juga Srbije, a da i ne govorimo o severnom delu Albanije, koji bi u tom slučaju bio pod velikim pritiskom braca sa Kosmeta. Nama u Srbiji je ta situacija poznata još od 1994, 1995. godine kada je Radovan Karadžić bio na vrhuncu i kada je Slobodan Milošević zazirao od abolicije RS. Taj problem nije mogao brzo da se reši, i sve ove studije i postapalice imale su za cilj da budu u krajnjoj liniji kazna za Miloševića, a sada je toga znatno manje. Javlja se Holbruk sa nekakvim porukama, ali je on već neka politička prošlost, kaže Simić.

Dusan Celic, asistent na Pravnom fakultetu Pristinskog univerziteta, smatra da je "Rezolucijom 1244 na izvestan način predviđen aktuelni status Kosova i Metohije". Prema toj Rezoluciji, status pokrajine je definisan kao sustinska autonomija unutar, tadašnje SRJ, a sada SCG.

Prema tome, kada je o samom tekstu rec, tu ne bi trebalo da bude dileme ni za onog ko sprovodi tu rezoluciju, misli se na UNMIK i uopšte međunarodnu zajednicu, niti za onoga ko treba da bude deo te široke autonomije, a to su privremene institucije samouprave na Kosovu i Metohiji. Međutim, najnovije zalaganje Međunarodne krizne grupe koja zagovara tzv. uslovnu nezavisnost, čini se treba da zabrine, naročito zbog specifične težine koju ona nosi. I ne samo zbog toga, nego i što se sve to poklapa vremenski sa inicijativom EU, koju je nedavno obelodanio Havićer Solana.

Rec je o jednom posebnom programu EU, pa se sva ta zalaganja poklapaju i sa onim što se danas zbiva na Kosovu i Metohiji, a to je shvatanje mandata UN, koji dozvoljava izgradnju prve i druge inicijative potpuno nezavisne u odnosu na SCG, dakle uz krsenje principa teritorijalnog integriteta i državnog suvereniteta. Kada se od ovog mozaika napravi slika, mi onda zaista možemo da vidimo da se poklapaju u svemu tome i ciljevi albanskog separatističkog pokreta i na izvestan način Krizne grupe i inicijative EU.

Sustinska autonomija nije negacija suvereniteta i teritorijalnog integriteta. Svaka autonomija jeste potvrda suvereniteta, jer se autonomija ostvaruje uvek u okviru države. Na izvestan način taj termin široka autonomija je termin koji je krenuo od Rambujea, jer je sustinska autonomija u okviru dokumenta označavala pripadnost Jugoslaviji. Danas se od tih dokumenata odstupa i sada se govori o uslovnoj nezavisnosti. Neophodna je jedna vrlo energična i smisljena delatnost države i njenih organa u smislu odbrane Rezolucije 1244, kako kod onih koji je primenjuju, mislim na međunarodnu zajednicu, tako i na odbranu od onih koji je primenjuju na lokalnom nivou, a to su privremene institucije samouprave na Kosovu i Metohiji. Treba reći da ni mi sami nismo mnogo učinili da je od početka odbranimo, jer sada je skoro pet godina od njenog donosenja. Ona je tada bila nepovoljan akt, ali je ipak sadržala u sebi teritorijalni integritet i državni suverenitet, koji smo morali uporno i istrajno da branimo. Dok god Rezolucija postoji mi imamo prostora da je branimo, rekao je Celic.

Veljko Odalović, poslanik u Saveznom parlamentu, podseća da se ponovo prekraja već dogovoreno.

- Tačnije rečeno, sve ono što je u Rambujeu zacrtano kao nešto o čemu nema spora, i što je u Rezoluciji 1244 jasno potvrđeno, a to je pitanje sustinske autonomije na Kosovu i Metohiji, kao i teritorijalni integritet i državni suverenitet Srbije, u ovom trenutku neki pokušavaju da ospore. I danas, kao i ranije, ponovo stupaju na scenu oni isti koji su pokušavali da sve to promene, a to su Holbruk i Solana.

Holbruk je inače poznat po tome da je u maju 1998. godine ozvančio i promovisao OVK, u Juniku, sedeci sa teroristima. Slika je tada obišla svet, a sada se izgleda vratio da završi zapečeto. Sebi daje mandat kao neskriveni lobista albanskog separatističkog bloka, da promovise uslovnu nezavisnost. To u sustini znači i dalje ostajanje međunarodnih snaga, davanje nezavisnosti na celoj teritoriji Kosova i Metohije i konačno odvajanje ove teritorije, što je i novo prekranje granica i naravno Rezolucije 1244. Havićer Solana, nekako slučajno ili ne, dolazi sa predlogom za integraciju u uniju zemalja zapadnog Balkana, gde se Srbija nigde i ne pominje.

Na mala vrata se uvode institucije Evropske zajednice, što vodi do nezavisnosti Kosova i Metohije. I ovaj stav je suprotan Rezoluciji 1244, ali nas ne treba ništa čuditi jer ono što su započeli 1998. godine, sada žele da završe. Jasno je da je njihova velika obaveza prema obećanjima koja su dali svojim finansijerima, zna se da je to albanska mafija koja ogromna sredstva ubira na Zapadu u cilju stvaranja nezavisnog Kosova.

Solana, koji zna da međunarodne snage na Kosovu i međunarodna administracija imaju ingerencije i nad spoljnom politikom i nad bezbednosnim snagama, zdušno nudi Albancima ucesce u međunarodnim institucijama i obećava da će KZK novcem koji je on doneo, kasnije biti osposobljena za stvaranje vojske, istice Odalović.

Guljen Reufi- Prilincevic

Kantonizacija Kosova prihvatljivija Zapadu od podele

EVROPA RAZMISLJA I O DECENTRALIZACIJI

BEOGRAD - Sef Unmika Hari Holkeri je prilikom prekjucerasnjeg susreta sa premijerom Srbije Vojislavom Kostunicom u Beogradu bio izricit: podele Kosova nije tema o kojoj se može razgovarati. Pri tom je od premijera tražio da mu objasni šta podrazumeva pod pojmom kantonizacije i izrazio spremnost da se ta ideja razmotri.

Kantonizacija je međunarodnoj zajednici prihvatljivija jer se pod njom podrazumeva udruživanje, a ne razdruživanje, odnosno striktna podele. Pri pomenu tog termina prva asocijacija je Svajcarska, gde su kantoni nastali pre ideje nacije. Model kantonizacije Kosova i Metohije o kakvom bi moglo da se raspravlja na Zapadu je onaj poput Bosansko- hercegovačkog.

Kosovski Srbi zalazu se za decentralizaciju Kosova i Metohije koja podrazumeva ostvarivanje licnih i

kolektivnih prava pripadnika srpske zajednice u vidu veceg stepena samouprave na prostorima na kojima zive i uspostavljanje specijalnih veza sa Srbijom. Time bi se stvorila dva entiteta- srpski i albanski, od kojih bi prvi funkcionisao kao sastavni deo ustavno-pravnog poretka Srbije. Albanski entitet uzivao bi najvisi oblik autonomije, ali manji od statusa republike. Dva entiteta bi saradjivala u svakodnevnim tehnickim pitanjima. Decentralizacija je prihvatljiva i Savetu Evrope cija je Misija na Kosovu krajem prosle godine ponudila svoj model. Rec je o decentralizaciji po geografskom i demografskom principu. Pri tom, etnicki kriterijum nikada ne bi bio koriscen kao pocetna tacka, ali bi etnicko pitanje neizbežno moralo da se resi kada po generalnom kriterijumu velike etnicke zajednice na teritoriji dobiju pravo na status lokalne zajednice. Svim zajednicama, po modelu Misije za decentralizaciju, dalo bi se da imaju vise uticaja u resavanju svojih problema i da ucestvuju u samoupravi. U isto vreme, bile bi ukinute paralelne strukture i uspostavljeni identicni okviri i uslovi za sve zajednice.

Lj. Staletovic

Kosmet prioritet delovanja nove Vlade Srbije

KAKO (NE)PODELITI KOSMET?

Prilikom izlaganja programskih ciljeva nove vlade od strane predsednika Kostunice bilo je jasno da ce Kosmet biti visoki prioritet u njenom delovanju u narednom periodu. To se vec sada moze uociti i svedoci smo nove dinamike u tretmanu i resavanju kosmetske krize. Prvi susret predsednika vlade Kostunice i sefa UNMIKa Holkerija potvrdio je da ce tako zaista i biti u narednom periodu.

U ovom kontekstu najveću pažnju je izazvao programski cilj nove vlade da ce se zalagati za teritorijalnu autonomiju (prema medijima kantonizaciju) Srba na Kosovu i Metohiji. Radi se o modelu resavanja problema na Kosovu i Metohiji koji bi omogucio normalan zivot Srba, povratak izbeglih i raseljenih, funkcionisanje lokalnih vlasti, bezbednosne i druge garancije, itd. Predsednik i Vlada Srbije ne pominju podelu Kosmeta, vec nacin politicko-teritorijalnog uredjenja pokrajine na lokalnom nivou.

Neki albanski faktori i mediji na Kosmetu su vec stavili pod rezervu i kritiku ovaj programski cilj nove srpske vlade, bez podrobnije analize. Kod ovakve reakcije vidljiva je jednostranost u pristupu, kao da Vlada Srbije programski tretira prostor za koji nije nadležna. U tom smislu ti mediji na albanskom predviđaju destabilizaciju regiona ukoliko bi se status Srba i politicka organizacija vlasti u pokrajini menjali. Jasno je da ovakva teza nema osnova, jer se radi o pitanjima u okviru jednog medjunarodnog subjekta SCG, a ne o pitanjima promena granica u regionu ili ugrozavanja teritorijalnog integriteta drugih suverenih drzava.

U susretu predsednika vlade Kostunice i sefa UNMIKa Holkerija, prema saopštenju vlade o tom susretu, jasno je iskazan stav Vlade Srbije da se zastite interesi Srba i Srbije na Kosmetu i da se u tom smislu nastavi saradnja sa UNMIKom. Holkerija je posle susreta sa Kostunicom na konferenciji za stampu posebno istakao da rezolucijom 1244 SB UN nije predvidjeno razmatranje podele Kosmeta, sto je tacno.

Medjutim, nije rakao da isto tako ovom rezolucijom nije predvidjeno ni odvajanje Kosmeta iz Srbije i SCG. Zalaganje za teritorijalnu autonomiju ne znaci podelu Kosmeta, vec model resavanja problema Srba u okviru celine KiM. Svajcarska je jedinstvena drzava, vrlo cvrsta i funkcionalna, a sastavljena od kantona, pri cemu je dobar deo i etnicki definisan imajući u vidu multietnicki sastav i karakter te drzave. Niko ne tretira Svajcarsku kao podeljenu zemlju ili slicno.

Teritorijalne autonomije koje su pozitivno resile vazna nacionalna i etnicka pitanja imaju Spanija, Belgija, Kanada, Rusija, a nisu podeljene ili nestabilne. U uslovima u kojima zive Srbi na Kosovu i Metohiji i kako se tolerise nasilje nad njima, teritorijalna autonomija je optimalan oblik zastite i opstanka tog naroda na KiM. U svakom slucaju, razgovori sa sefom UNMIKa Holkerijem vlada Srbije je otvorila kosmetsko pitanje i srpsko pitanje na Kosmetu i treba ocekivati da ce se to nadalje tretirati sa odredjenom dinamikom, odlucnoscu i ozbiljnoscu na srpskoj strani.

Za resavanje kosmetskog problema bice od znacaja i rezultati razgovora radnih grupa za energetiku i nestala lica koji su sada u toku. To su zivotna pitanja i zato ce biti indikativno u kojoj meri su izbegnute politizacije i jednostrane iskljucivosti, s kojima u svakom dijalogu nastupa albanska strana.

Zoran Milivojevic

LICNI STAV

Dr Dusan Batakovic

Ambasador Srbije i Crne Gore u Grckoj, Atina

KOSOVO: OD SEPARACIJE DO INTEGRACIJE *

Buducnost Kosova i Metohije - juzne srpske pokrajine kojom od juna 1999. upravljaju UN - u okviru Srbije i Crne Gore zavisi od spremnosti i Srba i Albanaca da ozbiljno i odgovorno otpocnu pregovore uz medjunarodno posredovanje kako bi obnovili osnovna ljudska prava i slobodu kretanja za sve njegove stanovnike i omogucili povratak interno raseljenih lica. Krajnji cilj bi bio da se obnovi multikulturno, multienticko drustvo u skladu sa rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN od 10. juna 1999. Ova rezolucija je potvrdila suverenitet Savezne Republike Jugoslavije (Srbije i Crne Gore od februara 2003) nad Kosovom i Metohijom, predvidela povratak u pokrajinu dogovorenog broja jugoslovenskih snaga bezbednosti i podrazumeva uspostavljanje "substancijalne autonomije" za Kosovo i Metohiju u okviru Savezne Republike Jugoslavije (tj. Srbije i Crne Gore). Glavni cilj rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN, u svakom slucaju onaj koji je zvanicno oznacen kao takav, nije bila

odvajanje Kosova i Metohija od ostatka Srbije i SRJ, vec njegova obnova kao demokratskog drustva koje bi na kraju, sa visokim stepenom autonomije, verovatno bilo ponovno integrisano u buduci demokratski okvir zajednicke drzave Srbije i Crne Gore.

Pa ipak, tokom prethodne cetiri godine nijedan od ovih ciljeva nije ostvaren, iako je nakon zbacivanja autoritarnog rezima S. Milosevica oktobra 2000. demokratija napokon vratena u Beograd, u kome su i federalne i republicke vlasti bile voljne da saradjuju sa UNMIK-om i otpocnu ozbiljne pregovore sa kosovskim Albancima. Stavise, citav proces ponovne izgradnje Kosova i Metohije kao demokratskog, multientickog drustva nije bio uspesan zbog nesposobnosti i misije UN i snaga KFOR-a da zastite Srbe i drugo nealbansko stanovnistvo i da zaustave etnicko ciscenje, ovog puta preventivno Srba. Orkestriran od strane albanskih ekstremista, ovaj novi talas etnickog ciscenja nakon rata precutno je podrzala ne samo vecina kosovskog albanskog stanovnistva, vec i njihovi politicki lideri kao vrstu opravdane osvete za zlocine protiv etnickih Albanaca koje su ranije izvrili srpska policija ili paravojne snaga u vreme Milosevicevog rezima.¹

Stoga se od juna 1999. ukupna situacija u pogledu osnovne bezbednosti i slobode kretanja za nealbansko stanovnistvo, povratka interno raseljenih lica i izgradnje medjuetnicke tolerancije stalno pogorsavala. Prvi pozitivan rezultat misije UN-a je bio brz i bezbedan povratak stotine hiljada Albanaca koji su napustili ili su bili prinudjeni da napuste Kosovo tokom NATO-ove kampanje bombardovanja. Oni su se bezbedno vratili u svoje domove u roku od nekoliko nedelja posto su KFOR i UNMIK preuzeli kontrolu nad pokrajinom. Medjutim, desetine hiljada Albanaca iz severne Albanije takodje je uslo na Kosovo radi pljacke imovine koju su napustili oni Srbi koji su izbegli u Srbiju i Crnu Goru, o cemu su svedocili lokalni Srbi.

Nasuprot tome, vecina Srba i drugog nealbanskog stanovnistva bila je isterana iz pokrajine, dok su onima koji su ostali uskracena njihova osnovna ljudska prava. Uprkos zajednickim naporima UNMIK-a i KFOR-a sistematsko proganjanje nealbanskog stanovnistva od strane albanskih ekstremista u toku poslednje cetiri godine i dalje je osnovna prepreka bilo kakvom stvarnom napretku u izgradnji tolerantnog multietnickog, multikulturnog i multireligijskog drustva u kome postoji vladavina prava.

U toku prva tri meseca uprave UN-a oko 250.000 Srba i drugih ne-Albanaca (Romi, muslimanski Sloveni, Hrvati i mala jevrejska zajednica) bili su izgnani i raseljeni sa Kosova i nasli utociste u preostalom delu Srbije ili u Crnoj Gori. Prema podacima UNHCR, dodatnih 11.115 Srba napustilo je Kosovo 2000, dok je vise od 900 drugih bilo prinudjeno da ode 2001.

U toku nekoliko nedelja srpsko stanovnistvo, koga je pre rata u pokrajinskom glavnom gradu bilo 40.000, smanjeno je na samo 120 stanovnika prinudjenih da zive u jednoj jedinoj stambenoj zgradi, bez ikakve slobode kretanja i uz jaku strazu KFOR-a, dok su iz vaznih gradova kao sto su Pec, Prizren, Djakovica, Urosevac Srbi bili potpuno izgnani takodje u toku samo nekoliko nedelja nakon sto je KFOR preuzeo komandu. Tamo je umesto hiljada srpskih stanovnika preostalo samo nekoliko desetina, uglavnom starijih, koji prezivljavaju tako sto se skrivaju po crkvama, ili u Srpskoj pravoslavnoj Bogoslovlji u Prizrenu, takodje pod zastitom snaga KFOR-a.

Ovi ljudi, kao i svi drugi preostali Srbi (otprilike oko 90.000-120.000), i dalje zive u bukvalnoj segregaciji unutar enklava na Kosovu i Metohiji koje stiti KFOR., uskraceni za osnovnu bezbednost, slobodu kretanja i sva druga osnovna ljudska prava. Samo oni koji zive severno od Kosovske Mitrovice (oblast severne Mitrovice, Zubin Potok, Zvecan i Leposavic) zbog direktne teritorijalne veze sa centralnom Srbijom nisu u potpunosti izolovani od spoljasnjeg sveta, za razliku od drugih Srba u enklavama koje se granice sa oblastima koje pretežno naseljavaju Albanci (Strpce, Kosovska Vitina, Gracanica, Gnjilane, Gorazdevac, Novo Brdo, Velika Hoca i druga).

Prema podacima koje je dala srpska policija a potvrdio UNMIK, od 1. januara 1998. nestale su 1303 osobe: 944 Srba, 210 Roma muslimana i 149 Albanaca. Prema podacima Haskog tribunala u junu 1999. ubijeno je 547 Srba, 932 Srba i drugih ne-Albanaca je kidnapovano. Posle cetiri godine medjunarodne uprave nad pokrajinom u 6.391 etnicki motivisanom napadu koji su izvrili albanski ekstremisti, 1.192 Srba je ubijeno, 1.303 kidnapovano i jos 1.305 ranjeno.² Pa ipak, nijedan od pocinilaca ovih etnicki motivisanih zlocina nije uhapsen ili osudjen.³

Od juna 1999. do decembra 2000. sve sudije i tuzioci bili su etnicki Albanci, dok je sedmoro naimenovih srpskih sudija bilo primorano da napusti svoje polozaje i izbegne u unutasnjost Srbije nakon sto su im pretili albanski ekstremisti. Naimenovanje medjunarodnih sudija pokazalo se kao nedovoljno s obzirom na stalni pritisak ekstremista u pretežno albanskom okruzenju koje je potpuno nespremno da saradjuje u nalazenju izvrsilaca etnicki motivisanih zlocina. Prema izvestaju Generalnog sekretara od 26. juna 2003. o UNMIK-u u lokalnom pravosudju bilo je samo 15 medjunarodnih sudija i 10 medjunarodnih tuzilaca koji su mogli da preuzmu samo tri procenta kriminalistickih slucajeva. Neizbezna posledica neefikasnog pravosudja bila je pojava kulture nekaznjivosti u vezi sa nasiljem protiv ne-albanskog stanovnistva i narocito protiv Srba. Sem toga, hiljade kuca, stanova (oko 75.000) i zemlju ciji su vlasnici ne-Albanci i dalje uzurpiraju lokalni Albanci, dok je 30.000 drugih kuca i druge imovine opljackano i spaljeno. U poredjenju sa otprilike 70.000 albanskih poseda unistenih tokom borbi u 1998. i NATO-ovog bombardovanja 1999, ovaj bilans Kosova pod administracijom UNMIK-a je ocigledan dokaz osvete na širokoj osnovi, kolektivne odmazde u stilu devetnaestog veka protiv razlicite etnicke zajednice.⁴

Od juna 1999. do juna 2003. broj srušenih i oskrnavljenih srpskih pravoslavni crkava - od kojih najmanje jedna trecina predstavlja vazne spomenike vizantijskog stila iz doba srednjevekovne Srbije - popeo se na 117, dok su najvazniji srednjevekovni manastiri, od Pecke patrijarsije i Decana do Gracanice i Bogorodice

Ljeviske u Prizrenu, od 1999. pod stalnom zastitom snaga KFOR-a.⁵ Opsti utisak je da je posle uspostavljanja administracije UN postojalo orkestrirano nastojanje albanskih ekstremista ne samo da izgnaju sve Srbe, vec i da uklone sve tragove njihove kulture i istorijskog nasledja, jer to smatraju vaznim preduslovom za ostvarenje nezavisnosti Kosova kojim dominiraju Albanci.

Kao sto su u vise prilika rekli predstavnici Eparhije rasko-prizrenske i kosovsko-metohijske Srpske pravoslavne crkve, to je strategija presecanja veza izmedju kosovskih Srba i njihovih istorijskih i verskih tradicija. Naprimer, samo u novembru 2002, jedan dan pre posete Generalnog sekretara UN Kofija Anana dve odvojene eksplozije raznele su dve srpske pravoslavne crkve u zapadnom Kosovu: crkva u Ljubovi je sruvana sa zemljom, a untrasnjost crkve u blizini Djurakovca je ozbiljno ostecena. Sem toga, u toku istog meseca, nekoliko grobalja u Decanima i Kosovo Polju je vandalizovano,⁶ povecavajući broj oskrnavljenih srpskih grobalja na nekoliko desetina sirom pokrajine. Otkrice snazne eksplozivne naprave u blizini manastira Sv. Arhangela u blizini Prizrena sprecilo je masakr najmanje jedne hiljade srpskih hodocasnika koji su, uz brojnu pratnju KFOR-a, dosli na proslavu 650. godisnjice ovog manastira. U maju 2003. spanski i grcki vojnici su napadnuti uz upotrebu rucnih granata dok su stitili srpske crkve u Istoku (manastir Gorioc), odnosno u Urosevcu ⁷

Iako izvestaji Organizacije za bezbednost i saradnju u Evropi i Visokog komesarijata UN za izbeglice naglasavaju da je u 2002. nastavljeno opadanje etnicki motivisanih zlocina, to je bila posledica jedino toga sto su nakon stalnih pretnji, napada i ubistava od strane albanskih ekstremista mnogi Srbi jednostavno nestali sa mnogih ranije etnicki mesovitih podrucja. Od maja 2002. KFOR je poceo da smanjuje svoje prisustvo u takozvanim "manjinskim podrucjima", sto je bio signal albanskim ekstremistima da nastave svoju strategiju etnickog ciscenja: proterivanjem Srba iz svih delova Kosova i Metohije i novom serijom etnicki motivisanih zlocina kako bi ih naterali da napuste pokrajinu i, sem toga, kako bi obeshrabrili one koji su voljni da se vrate. Smanjeni procenat etnicki motivisanih ubistava u 2002, medjutim, pokazao je da mete nisu vise velike srpske zajednice, vec pretežno manje i ranjivije, uglavnom u etnicki mesovitim sredinama. Jednog Srbina ubila je 6. januara granata ispred njegove kuce u Kosovskoj Kamenici. Jedna srpska zena je 23. februara ubijena u Lipljanu nakon sto je nepoznati pocinilac pucao na nju i njenog sina. Pet srpskih kuca je unisteno u avgustu podmetnutim eksplozivom u Klokotu, u blizini Kosovske Vitine, i nekoliko osoba je povredjeno, ukljucujuci dva pripadnika americkog odreda KFOR-a. U oktobru jedna zena iz istog sela je ubijena. U decembru, jedan srpski seljak iz sela Cernice, u blizini Gnjilana, takodje je ubijen. Broj napada koji nisu završeni ubistvima znacajno je povecan. Broj etnicki motivisanih napada protiv Srba, koji su doveli do ozbiljnih povreda, povecan je sa 274 u 2001. na 454 u 2003.

Posto su sva ubistva ostala neresena i pored toga sto je nekoliko osumnjiceni uhapseno, sledeci talas kampanje etnickog ciscenja bio je usmeren na druga podrucja sa velikim srpskim prisustvom, ali sa slabom bezbednosnom zastitom. Nakon sto su u razlicitim, etnicki mesovitim selima, od aprila do pred kraj maja ubijena jos tri Srbina, 4. juna 2003. masakrirana su tri clana porodice Stolic iz Obilica blizu Pristine⁸; 12. juna jednog Srbina je ubio nepoznati pocinilac dok je pecao.⁹ Dva srpska mladica ubijena su 14. juna 2003, a cetvoro je ranjeno dok su se kupali u reci Bistrici na Kosovu u enklavi Gorazdevac blizu Peci, u kojoj zivi 1.000 ljudi. Ubistvo se dogodilo na dan dolaska novog (cetvrtog od 1999) Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN za Kosovo, Hari Holkerija iz Finske.¹⁰ Posle snaznog medjunarodnog pritiska politicki lideri kosovskih Albanaca, bez mnogo volje i neubedljivo, osudili su akt nasilja svojih sunarodnika protiv srpskih tinejdzera.

Uprkos nekih napora, administracija UN se pokazala nesposobnom da obuzda strategiju nasilja koja potice od odredjenih ekstremistickih grupa kosovskih Albanaca, strategiju koja jos uvek uziva podrsku vecine njihovih sunarodnika. Atmosfera u kojoj preovladjuju pravni nered i etnicki motivisane osvete protiv ne-Albanaca i dramaticna bezbednosna situacija na Kosovu u pogledu statusa Srba i drugog ne-albanskog stanovnistva nisu se bitno izmenili. Sem toga, pod upravom albanske vecine Kosovo je postalo zariste svih vrsta organizovanog kriminala - ilegalnog krijumcarenja droga, oruzja, ljudskih bica, cigareta i benzina, sto je pokrajinu preobratile u raj za sve vrste sverca. "Republika Kosovo", kako su je proklamovali Albanci, pretvorena je u "Republiku heroina", kako su je nazvali neki medjunarodni posmatraci koji prate ilegalnu trgovinu na Balkanu.¹¹ U regionalnom kontekstu Kosovo je i dalje glavni podstrekac politicke krize. Efekat prelivanja pobune KLA u Presevu (kopnena zona bezbednosti na jugu Srbije) i zapadnim delovima Republike Makedonije (FYROM) tokom 2001. bio je moguc tek posto je Kosovo korisceno kao logisticka vojna i politicka baza za albansku gerilu, koja je regrutovala svoje pristalice iz bivse KLA. Uspesno suzbijanje albanskog terorizma na jugu Srbije od strane jugoslovenskih i srpskih snaga pratile su mere za izgradnju poverenja, ukljucujuci mesovite policijske snage i sustinsku finansijsku podrsku za njenu aktivnost¹², dok je u zapadnim delovima bivse jugoslovenske republike Makedonije albanska pobuna, koja veoma zavisi od logisticke i podrške u ljudstvu od strane kosovskih Albanaca, zaustavljen tek posle posredovanja NATO i EU.

Od oktobra 2000. Beograd je pozivao na punu primenu rezolucije 1244/99 Saveta bezbednosti UN, zahtevajuci da Pravni i ustavni okvir za prelazne institucije bude zasnovan na tom dokumentu. Istovremeno, vlasti u Beogradu su nebrojeno puta pokusavale da stupe u politicki dijalog sa umerenim politickim liderima kosovskih Albanaca, ali je albanska strana odbijala sve ponude. Svih 1.894 albanskih zatvorenika pusteno je iz srpskih zatvora kako bi se olaksao dijalog, i da bi se istakla razlika sa Milosevicevim rezimom. Medjutim, kosovski Albanci nisu pronasli ili oslobodili nijednog od oko 1.300 nestalih Srba. U okviru plana koji je predlozio UNMIK samo 80 od oko 250.000 raseljenih Srba je moglo da se vrati na Kosovo u 2001. i pod

pokroviteljstvom KFOR (selo Osojane) u 2002. Ukupni procenat srpskih povratnika je dva procenta u toku cetiri godine UNMIK administracije. Ovom brzinom, eventualni povratak svih raseljenih Srba potrajao bi 125 godina.

Iako nije bilo napretka u politickom dijalogu sa vodjstvom kosovskih Albanaca, jugoslovenska vlada je preko Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, koji vodi potpredsednik vlade Srbije Nebojsa Covic, uspostavila blisku saradnju sa UNMIK-om. Medjunarodni predstavnici su postajali sve svesniji da ne moze biti resenja za kosovsku krizu bez ukljucivanja SR Jugoslavije kao nedostajuce karike u procesu pune primene rezolucije Saveta bezbednosti UN 1244. Uprkos ozbiljnih zamerki jugoslovenske vlade u pogledu Ustavnih okvira za privremenu samoupravu na Kosovu, koje je odobrio Specijalni predstavnik Generalnog sekretara Hans Hekerup (Hans Haekkerup) - koja se tice zastite kosovskih Srba i drugih ne-Albanaca - jugoslovenske vlasti su ohrabrivale kosovske Srbe (ukljucujuci interno raseljena lica u Srbiji i Crnoj Gori) da se registruju za opste izbore na Kosovu koji su odrzani 17. novembra 2001. Oko 170.000 Srba (verovatno 80% onih koji medju srpskim stanovnistvom na Kosovu mogu da glasaju) je to prihvatilo. Posto su SRJ i UNMIK u Beogradu 5. novembra 2001 potpisali specijalni sporazum o institucionalnoj saradnji jugoslovenske vlasti su pozvale kosovske Srbe da ucestvuju na opstim izborima kako bi podstakli pomirenje i ucvrstili dalju saradnju sa UNMIK-om.¹³

Pa ipak, samo mesec dana kasnije Specijalni predstavnik Generalnog sekretara Hans Hekerup je odlucio da napusti Kosovo usled jakog pritiska Albanaca zbog potpisivanja sporazuma sa Beogradom. Srpska koalicija "Povratak", koja je usla u pelazne institucije Kosova ukljucujuci parlament, bila je nagradjena za svoju saradnju samo stalnim naporima albanskih poslanika da putem vecinskog glasanja odbiju svaki predlog srpskih poslanika usmerenih na ponovnu izgradnju medjuetnickog poverenja i primenu mera vaznih za zastitu osnovnih ljudskih prava za srpsku zajednicu. Za kosovske Albance jedino pitanje o kome su spremni da razgovaraju i sa kosovskim Srbima i sa vladom u Beogradu je datum proglasenja nezavisnosti Kosova. Paralelno s tim razmatran je širok spektar opcija o mogucem finalnom statusu Kosova i Metohije¹⁴, iako glavni preduslovi, onako kako su predvidjeni Rezolucijom Saveta bezbednosti UN, nisu bili ispunjeni vec su, nasuprot tome, znacajno zapostavljeni. Ovo su potvrdile razlicite posmatracke grupe za ljudska prava, ukljucujuci Amnesty International.¹⁵

Politiku "standardi pre statusa", koju je inaugurisao treci sef UNMIK-a, Mihael Stajner iz Nemcke, i koju su podrzali i UN i EU, Beograd je pozdravio uz veliku nadu da ce njome biti okoncana strategija etnickog ciscenja u pokrajini. Pa ipak, tokom 2002. u Savetu bezbednosti UN preovladala su dva prilicno razlicita pristupa kosovskim realnostima usled razlicitih prioriteta. Treci sef UNMIK-a, Mihael Stajner iz Nemacke, dosledno je hvalio ono sto je postignuto u ponovnoj izgradnji prelaznih institucija, iako priznajući da je proces povratka bio "prespor", i da je sramotno sto u 2002. godini jos uvek postoje enklave u Evropi.¹⁶

Nasuprot tome, srpski potpredsednik vlade Nebojsa Covic insistirao je na tome da su misija UN i KFOR jos uvek nesposobni da sprece kršenje ljudskih prava tamo gde su preostali Srbi i ostalo nealbansko stanovnistvo i nekoliko povratnika u region i dalje bili svakodnevno izloženi teror, ubistvima i pljackama. Srpski predstavnik je naglasavao da medjunarodni mirovnjaci i osoblje Misije nisu bili u stanju da sprece brojna ubistva i pljacke uprkos Principima za povratak interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije koji je on podneo Savetu bezbednosti UN aprila 2002, i dokumenta samog UNMIK-a, Koncepti prava za održivi povratak. Uprkos uniformnosti oba teksta, kao sto je naglasio srpski potpredsenik vlade, proces povratka ostao je vise "mrtvo slovo na papiru" nego stvarna akcija na terenu. Covic je takodje naglasio da lokalna samouprava mora podrzati održivi povratak, sloboda kretanja, vracanje imovinskih prava i bazicnu bezbednost.¹⁷

I Srbija i Crna Gora, i kosovski Srbi, su za to da se uspostavi teritorijalna samouprava u onim oblastima u pokrajini koje naseljavaju Srbi, kao jedini preostali put da se zaustavi kampanja etnickog ciscenja koja je jos uvek u toku, i da se odrzi multietnicki karakter pokrajine. Kosovski Srbi odbili su stalne zahteve UNMIK-a da najveći srpski region severno od Ibra u Kosovskoj Mitrovici odustane od svojih lokalnih struktura koje su delimicno paralelne sa privremenom vladom koju vode Albanci samo zato sto bi to neminovno vodilo jos jednom etnickom ciscenju velikih razmera protiv Srba koji tamo zive kao u nekoj vrsti zasticene zone.

Sve do sada kosovski Albanci su bili odlucni u tome da sprovedu svoj zahtev za punom nezavisnoscu. Sve sto su ucinili tokom cetiri godine misije UN u pokrajini bilo je usmereno na ucvrscivanje ovog zahteva. U okviru ovog zahteva za nezavisnoscu korisceno je sve, od politickih do teroristickih sredstava, u cilju podriivanja srpskog prisustva i uticaja na unutrašnja pitanja Kosova i Metohije, i da bi se postiglo - suprotno Rezoluciji Saveta bezbednosti UN 1244 - jasno i definitivno odvajanje kosovskih struktura od onih u Republici Srbiji i drzavne zajednice Srbija i Crna Gora. U okviru ovog uskog koncepta pune etnicke dominacije, primerenog devetnaestom veku, zanemaruju se sve regionalne posledice, ukljucujuci mogucnost nove velike krize na Blakanu koja bi izazvala domino efekat sa nesagledivim posledicama.

Uprkos ovih nedostataka, vlasti Srbije i Crne Gore ostale su potpuno opredeljene za to da na Kosovu zajedno sa medjunarodnom zajednicom i UNMIK rade na izgradnji demokratije i vladavine prava za sve stanovnika Kosova i Metohije. Oni su dosledni u zahtevu za regionalnom stabilnoscu putem pune primene Rezolucije Saveta bezbednosti UN 1244 koja je predvidela "sustinsku autonomiju" i "sadržajnu samoupravu" u okviru drzavne zajednice Srbija i Crna Gora. Vlada u Beogradu je, medjutim, u vise navrata pokazala svoju nedvosmisleno opredeljenost da se pridruzi svim naporima medjunarodne zajednice za borbu protiv svih vrsta terorizma i ekstremizma na Kosovu i Metohiji. Za Srbiju i Crnu Goru glavni cilj na Kosovu i Metohiji je da se unapredi osnovna bezbednost svih stanovnika pokrajine, da se omoguci povratak svih raseljenih lica

nezavisno od njihove verske i nacionalne pripadnosti, da se unapredjuje medjuetnicko pomirenje, nametne vladavna prava i da u potpunosti ucestvuje u ponovnoj izgradnji multietnickog drustva.

U tom cilju vlada u Beogradu je kroz posredovanje Evropske unije, UN i Kontakt grupe, prihvatila becki dijalog s Pristinom, koji je poceo 14. oktobra 2003. Bice daljih razgovora o pitanju osnovne bezbednosti, povratku interno raseljenih, saobračajnim i energetskim pitanjima. Politika "standardi pre statusa" ostaju stub pristupa koji je prihvatila medjuanrodna zajednica. Srpska strana, prihvatajuci ovaj koncept u potpunosti, zahtevala je da ovi standardi (koji u osnovi pokrivaju uspostavljanje demokratskih institucija, vladavinu prava, odrziv povratak interno raseljenih lica, osnovnu bezbednost za sve i odrzivi ekonomski razvoj) budu jasno definisani i adekvatno mereni.

Postepeno pomirenje Albanaca i Srba, iako jos uvek daleko, znacajno ce doprineti pomirenju celog Kosova i Metohije sa ostatkom Srbije i sa drzavnom zajednicom Srbija i Crna Gora. Od najveceg je znacaja da nijedna od dve strane ukljucene u resavanje pitanja kosovskog statusa ne misli da je porazena ili izdana, jer bi to podstaklo dalje konfrontacije i obnovilo regionalnu nestabilnost. Samo putem pomirenja svih stanovnika pokrajine, kroz uzajamno prihvacen sporazum izmedju Beograda i Pristine, moze biti resen status pokrajine, a od sredine 2005. bice sacinjen prvi pregled napretka na ovim poljima. Medjutim, nema problema koji ne mogu biti reseni u okviru postojećih drzavnih granica i u okviru perspektiva zajednicke evropske buducnosti. Sem toga., dugorocna regionalna stabilnost nece dozvoliti bilo kakvu promenu medjunarodno priznatih granica. Dakle, put Kosova i Metohije ka Evropskoj uniji treba da prodje kroz Srbiju i Crnu Goru.

VLADIKA ARTEMIJE PRIMIO REGIONALNOG ADMINISTRATORA UNMIK-a ZA PRISTINU ZANA GINARA

Gracanica, 4. mart 2004

Vladika Artemije primio je danas u vladicanskom dvoru manastira Gracanice Zana Ginara (Jean Guinard) Regionalnog Administratora UNMIK-a za Pristinski region, i njegovu saradnicu Paskal Delpes (Paschale Delpeche)

Ginar je izrazio interesovanje da cuje stavove vladike Artemija i njegovu viziju o buducnosti Kosova i Metohije. On je odmah saopstio vladici da njegova administracija trpi kritike od albanskih vodja zbog toga sto je sprecavala odluke o rusenju novog Hrama Hrista Spasa u Pristini i druge slicne odluke, koje bi bile na direktnu stetu Srba. Takodje, po njegovim recima Albanci zestoko kritikuju i "nespremnost" UNMIK-a da ukine "paralelne institucije na Kosovu i Metohiji".

"Hram Hrista Spasa je zidan zbog duhovnih potreba 40.000 Srba koji su tu ziveli do dolaska medjunarodnih snaga na Kosovo i Metohiju, objasnio je vladika Artemije. Hram mora da ostane i da bude u funkciji Srba koji treba da se vrate u Pristinu i druge gradove, od kojih je sada vecina vec potpuno monoetnicka".

"UNMIK mora da razume zasto su Srbima potrebne i skole i zdravstvene ustanove, a ne da, kao u srpskom selu Crkolezu, svojom odlukom direktno spreći gradjenje skole i to na zemljistu koje pripada Crkvi", rekao je vladika. "Nase iskustvo pokazuje da tamo gde se u srpsko selo doseli makar jedan Albanac, zivot za Srbe brzo postaje nesnosan i kroz nekoliko godina takvo selo ostaje bez Srba. Sa druge strane nikad nije sprecena izgradnja ni jedne skole ili ambulante koje sluze iskljucivo albanskoj zajednici na Kosovu i Metohiji".

Vladika Artemije je, potom, istakao da se sva resenja za tesku situaciju na Kosovu nalaze u ispunjavanju Rezolucije 1244, odnosno. Rezolucija, po recima vladike, do sada nije ni izbliza ispostovana: "I dalje, kao i pre pet godina, desavaju se ubistva Srba, rusenja crkava a da jos niko od pocinilaca nije uhvacen i izveden pred lice pravde". Srbi sve to vide i obeshrabreni su za dalji zivot na Kosovu i Metohiji. "Mir, sloboda kretanja i povratak prognanih odnose se na samo jednu zajednicu na Kosovu - Albansku", zakljucio je vladika Artemije. "Srpskom narodu nisu dovoljni izrazi zaljenja i zabrinutosti, to slusamo vec pet godina!"

Zan Ginar se slozio sa vladikom Artemijem da UNMIK policija nije dovoljno efikasna, a kao razloge naveo je i nepoznavanje jezika kojim govori lokalno stanovnistvo, kao i opstu nespremnost stanovnistva na saradnju sa policijom. Ginar je objasnio da shvata potpuno razloge za postojanje skola i ambulanta u cisto srpskim mestima, i da u njegovom regionu nije pravio nikakve smetnje za njihovo funkcionisanje, ni u Gracanici ni u Kosovu Polju ni na drugim mestima.

Upitan da li vidi neko resenje za otkrivanje pocilana zlocina nad Srbima, Vladika Artemije je odmah odgovorio da problem lezi u rukovodstvu kosovskih Albanaca. "Pohapsite odgovorne i posaljite ih tamo gde im je mesto! Ili pritisnite vodje da sami pronadju pocionice zlocina!", zatražio je vladika Artemije. Srpski narod je bombardovan zbog diskriminatorne politike jednog coveka - Slobodana Milosevica, koji jeste zlocinac, ali medjunarodna zajednica primenjuje sasvim drugacije metode kada je albanska zajednica u pitanju", zakljucio je on dodavši da "ovakav jednostran pristup obeshrabruje Srbe".

U nastavku razgovora vladika je, na molbu svog gosta, objasnio razloge svoje posete SAD, izrazivši nadu da je uspeo da vrati problem Kosova u sferu interesovanja americke administracije.

Gospodja Delpes je iznela i jedan primer, koji je po misljenju Regionalne Kancelarije UNMIK-a u Pristini, trebao da predstavlja pokusaj za zblizavanje Srba i Albanaca iz Plemetine kod Kosova Polja. Izgradjena je ambulanta, na lokaciji pristupacnoj i za Srbe i za Albance, koju su trebali da koriste i Srbi i Albanci. Nazalost, na kraju je ostala samo gola gradjevina koju vise niko od lokalnog stanovnistva ne zeli da koristi.

Zan Ginar je na kraju uverio vladiku Artemija da je cinio i da ce i dalje ciniti sve sto je u njegovoj moci kako bi doprineo stvarnom poboljsanju situacije u pokrajini, ali je objasnio i da se sam nalazi u precepu izmedju onih

koji u vrhu UNMIK-a donose političke odluke i srpskog naroda, koji nema poverenje u politiku međunarodne zajednice. Zanimljivo je takođe izrazio žaljenje zbog povlačenja vladike Artemija sa mesta Predsednika SNV KiM. "Vi ste davali smer SNV-u, i ova organizacija će bez vas mnogo da izgubi", rekao je rekao je g. Ginar na kraju jednocasovnog razgovora u Gracanici.

ERP KiM Info-sluzba

VLADIKA ARTEMIJE:

SRBI NEĆE DA POTPISUJU SOPSTVENU "SMRTNU PRESUDU"

Gracanica, 5. mart 2004. god.

Vladika rasko-prizrenski Artemije primio je u vladicanskom dvoru manastira Gracanice sefa misije OEBS-a (OSCE) za Kosovo, g-na Paskala Fijeskija (Pachal Fieschi), radi razmene gledista o trenutnoj situaciji na Kosovu i Metohiji.

Fijeski je na pocetku zamolio vladiku Artemija da objasni svoje povlačenje sa mesta predsednika SNV-a, izrazavajući svoje uverenje da SNV bez njega neće više moći da bude ono što je bilo pre.

Vladika je odgovorio da je svo objasnjenje sadržano u saopštenju, koje je izdala Info-sluzba ERP KiM, odnosno da su pojedini članovi u poslednje vreme poceli da istupaju i iznose svoje stavove i poglede u ime SNV-a, bez ikakve konsultacije sa predsednikom, i van zajedničkih sednica na kojima bi se o tim stavovima prethodno raspravljalo.

Standardi moraju biti jasno merljivi

Potom je g. Fijeski obavestio vladiku da je otpočeo dijalog između Beograda i Pristine dijalogom radne grupe za energetiku i da uskoro treba da se održi sastanak i radne grupe za nestala lica, kao i sastanci radnih grupa za komunikacije i saobraćaj i za povratak. Ove četiri grupe sačinjavaju timovi koji se bave tehničkim pitanjima od interesa za svakodnevni život. Međutim, u drugim grupama za primenu standarda Srbi ne učestvuju i ne daju svoj doprinos, a što bi, po mišljenju predstavnika Međunarodne zajednice, trebalo da čine. Izraženo je na kraju i uverenje da je to sve tako najvećim delom zbog nepostojanja vlade u Srbiji.

Vladika Artemije je napomenuo da su standardi doneti još dok je postojala prethodna Vlada u Beogradu, i da to nije razlog neučestvovanja Srba. "Standardi nisu prvi dokument, koji se donosi o Kosovu", objasnio je on, "bilo je mnogo drugih dokumenata koji su donoseni a nisu sprovedeni. Dokument o Standardima je samo spisak lepih želja!", naglasio je Episkop rasko-prizrenski, razjasnjavajući da u njemu nije ništa jasno definisano ni precizirano i navodeći da se, na primer, po pitanju povratka Srbi ne mogu zadovoljiti ako procenat bude niži od 75%, a da minimum mora da bude barem 50%. "Sa tekstom Standarda, kakav sada imamo, neko može da proglaši da su se Srbi vratili u Pristinu ukoliko se vrati 10 Srba u grad u kojem ih je živelo 40.000. Srbi ne mogu na to da pristanu." Vladika je izrazio i jako neslaganje sa činjenicom da se u tekstu Standarda, za razliku od Rezolucije SB UN 1244, nigde ne spominje da je Kosovo integralni deo Srbije i državne zajednice SCG.

Fijeski je objasnio da su standardi napisani pod kontrolom UN, i da je u uvodu pomenuta Rezolucija 1244. Standardi su, pre, plan za implementaciju, koji predviđja konkretne akcije koje treba preduzimati da bi se ostvarilo ono što je u standardima pobrojano.

Vladika je, potom, podsetio sefa OEBSA za Kosovo da su Srbi već nekoliko puta izigrani od strane međunarodne zajednice. "Da bi obezbedio učesce Srba na lokalnim izborima 2002. godine g. Stajner je obećao da izvrši decentralizaciju. Izbori su prošli, a o decentralizaciji nije bilo ništa. Srbi su postali samo dekoracija kosovskog Parlamenta. Nijedna njihova inicijativa nije mogla da bude uvrštena na dnevni red, a kamoli da bude razmatrana i usvojena. Sa druge strane doneseni su mnogi zakoni protiv interesa srpske zajednice". Vladika se, potom, još jedanput vratio na činjenicu da ne postoje nikakvi kriterijumi pobrojani u dokumentu o Standardima.

Fijeski je odgovorio da će UN u Wujorku izvršiti procenu koliko su standardi ispunjeni, uzimajući u obzir citavu sliku, kao i to kakve mere treba da preduzimaju lokalne vlasti. Ta procena, obećao je Fijeski, neće se bazirati na recima nego na činjenicama. "Potpuno ste u pravu, po pitanju Parlamenta i međunarodna zajednica će morati da izvrši pritisak da bi se tu nešto promenilo". Za neuspeh plana za decentralizaciju Ambasador OSCE-a je naveo veliko protivljenje albanske zajednice, koja je, uprkos tome, u pojedinim opštinama sa velikom albanskom većinom izvršila de facto decentralizaciju, ali je naglasio da međunarodna zajednica nije sasvim digla ruke od toga.

Gde je na Kosovu i Meohiji Havijer Solana video "napredak"?

Vladika je, nakon toga, upitao g. Fijeskija kako gleda na nedavnu izjavu g-dina Havijera Solane da "gde god sam isao po Kosovu video sam napredak". "Gde je taj napredak? Ubijeno je 1300 Srba, a niko od pocinilaca nije pronađen; srušeno je 130 crkava i manastira, a nijedan obnovljen; putevi su i dalje nebezbedni kada njima treba da putuju Srbi; proterano je 250.000 Srba a već petu godinu ne mogu da se vrate. Ko može da uveri Srbe, dok god su svi ovi pocinici na slobodi, da neće opet biti prevareni učesce u radu na Standardima? Zbog svega nabrojanog srpska zajednica nema više poverenja u Međunarodnu zajednicu i ne želim da sami sebe sahranjujemo", zaključio je vladika Artemije.

Na stav Paskala Fijeskija da će situacija za Srbe biti mnogo gora ako ne učestvuju u radu komiteta za primenu

standarda, vladika je odgovorio: "Ne, tu postoji velika razlika. Bolje je ne ucestvovati. To je kao da me neko osudi na smrt, iako nisam nista skrivio, i trazi da sam potpisem smrtnu presudu. Ukoliko potpisem ja cu zaista postati krivac, ukoliko ne potpisem bice nada mnom izvršen zlocin. Medjunarodna zajednica, zaista, moze svojom politikom da dovede do nestanka Srba sa ovih prostora, ali ne moze za to dobiti podršku od samih Srba, i tu je ta razlika zbog koje ne zelimo vise da ucestvujemo u radu radnih komiteta za Standarde." Vladika je jos naveo da shvata da se Medjunarodna zajednica, jednostavno, boji kosovskih Albanaca i zato se i ne usudjuje da uhvati pocinioce zlocina nad Srbima. "Ako uhvatite ubice Srba iz Starog Grackog citava ce se Pristina daci na demonstracije, i Medjunarodna zajednica, stoga, ne sme nista da ucini", zakljucio je na kraju razgovora vladika Artemije.

ERP KiM Info-sluzba

Doktor istorijskih nauka Guskova Jelena Jurjevna

KAKO JE SLAMANA SRBIJA

Doktor istorijskih nauka, specijalista za istoriju jugoslovenskih naroda, Guskova Jelena Jurjevna, rukovodilac Centra za izucavanje savremene balkanske krize Instituta RAN u Moskvi vazí za jednog od najvećih poznavalaca zbivanja na prostorima bivse SFRJ. Gospodja Guskova, koja je i predavac na Istorijskom fakultetu MGU, 1994. godine je radila kao naucni ekspert za Balkan u stabu mirovne misije UN u Zagrebu. Autor je vise od 250 naucnih radova, medju kojima je i knjiga "Istorija jugoslovenske krize (1990-2000)", iz koje "Glas" vec skoro dva meseca objavljuje najzanimljivije delove. U razgovoru za "Glas", Guskova govori o svom vidjenju trenutne situacije na nasim prostorima.

*** Ima li novih momenata u temi raspada SFRJ u odnosu na vreme pisanja knjige?**

- Kao da se istorija ponavlja. Balkan je u svim porama nespokojan i nestabilan. Pojavile su se nove bolne tacke, ili obnovile stare. Proizasli su novi dogadjaji, poput rata u Makedoniji, takozvane revolucije u Srbiji, promena politickog i ekonomskog kursa u Srbiji i Crnoj Gori, jacanja albanskog faktora u krizi na teritoriji bivse Jugoslavije. Prestala je da postoji SFRJ, nastala je politicka kriza u odnosima izmedju Srbije i Crne Gore, ubijen je premijer Djindjic... Dogodila se predaja predsednika Srbije, kao i nekoliko srpskih generala i oficira Haskom tribunalu. U knjizi nedostaje mnostvo dogadjaja koji su prethodili agresiji NATO, kao i o njenim posledicama. O tome dju napisati posebnu knjigu.

*** Kako ocenjujete trenutnu situaciju u drzavnoj zajednici SCG?**

- Situacija izgleda nestvarno. Pocelo je Solaninim bombardovanjem Jugoslavije, a nastavilo se stvaranjem nepostojeće drzave. Narod nije pitan, parlament je ignorisan. U zamenu za sve ovo predlozena je neka forma drzavne zajednice koja u svetskoj praksi ne postoji. I, sto je veoma cudno, uspelo se u svemu tome. Wegu su poslusali i saglasili se sa tim. Iz toga se moze izvuci samo jedan zakljucak - narod je slomljen, lisen je volje da sam resava svoju sudbinu. Sve sto se desilo Srbima i Srbiji je dobra poruka onima koji su zeleli ili zele da sacuvaju svoju nezavisnost i teritorijalnu celovitost u novim geopolitickim uslovima. Sistemom sankcija, izolacijom zemlje, primenom sile, Srbija je razrusena, oslabljena, slomljena.

*** Postavlja se pitanje da li je ona sposobna da se brzo izdigne iz toga bez strane pomoci.**

- Ja licno mislim da bi Srbi i Crnogorci ziveli zajedno, jer je poznato da je malim drzavama dosta tesko da opstanu. Veliki ih glodju. Crnogorci se o tome moraju zamisliti. Nadu u zajednistvo ulivaju poslednji dogadjaji, pre svega popis stanovnistva u Crnoj Gori i rezultati izbora u Srbiji. Bez obzira na velike probleme u zemlji je poceo proces ozdravljenja. Sada je potrebno imati politicku mudrost i napraviti balans u odnosu sa Zapadom, pokazati visoki profesionalizam u resavanju zadataka, ali i voditi novu kadrovsku politiku.

*** Da li su ratovi na Balkanu definitivno za nama?**

- Mislim da su ratna dejstva za nama, ali su drugi, nimalo bezaleni problemi - pred nama. To je problem Kosova i Metohije, a jos sire, u Makedoniji, Crnoj Gori, Grckoj. Ti problemi mogu se nazvati jednim imenom- albanski krizni faktor na teritoriji bivse Jugoslavije. U nasem Centru se interesujemo za izucavanje ovog pitanja, pripremamo izdavanje tri toma dokumenata, organizujemo okrugle stolove...

*** Recite nam svoje vidjenje problema na Kosovu i Metohiji.**

- Ocgledno je da je medjunarodna zajednica ucinila sve kako bi stvorila najpovoljnije uslove za odvajanje Kosova i Metohije od Srbije. Bilo bi cudno kada bi odustali od svoga plana. Srbija ce biti prinudjena da donese odluku o samostalnom Kosovu. Sada sve mnogo zavisi od politicke elite zemlje, njene sposobnosti da stiti vlastite interese i mogucnosti da pronadje saveznike ili grupu za podršku.

*** Zbog cega se Ruska vojna misija povukla sa Kosova?**

- To je velika strateska greska koja se objasnjava nedostatkom sredstava. Mislim da iza ovoga stoje nerazumevanje ruskih interesa, ustupci NATO-u, odstustvo strategije na Balkanu. Podsecam na poznati mars ruskih plavih slemova juna 1999. godine od Ugljevika u Bosni do Kosova. Oni su tako brzo zauzeli aerodrom Slatinu, ali NATO nije mislio da Rusima da poseban sektor na severu, gde je srpsko stanovnistvo bilo u vecini. Srbi su ruske vojnike docekali s odusevljenjem, onim istim kakvo su pokazali i 1945. godine. Bilo je cveca, reci dobrodoslice, suza radosnica i nade ne samo za svoju buducnost, vec i za povratak Rusije na Balkan. Nazalost, zbog odsustva politicke volje kod ruskog rukovodstva, nisu uspeli da citavu operaciju izvrse do kraja i uz faktor iznenadjenja izvrse desant nekoliko hiljada nasih mirotovoraca koji bi NATO postavili pred cinjenicu stvaranja ruske zone odgovornosti. Ipak, ruski vojnici su na Kosovu i Metohiji mnogo ucinili.

*** Hoce li se Rusija, uz SAD i EU, ukljuciti u razgovore o konacnom stausu Kosova, najavljene za iducu godinu?**

- Rusija mora da ucestvuje u pregovarakom procesu, ali ne kao instrument Zapada za pritisak na Srbe, s ciljem dobijanja maksimalnih ustupaka, kao sto je to bilo devedesetih godina, vec kao ravnopravni partner s izradjenim planom dejstva i s konkretnim usaglasenim predlozima. Pri ravnodusnosti Rusije, Zapad nece ostaviti Srbiji veliki izbor, ukljucujuci i pitanje Kosova i Metohije.

*** *Koliko je Rusija zainteresovana za Balkan?***

- Ima reci o tome da je politicka elita devedestih godina uradila sve da bi izrazila svoju nezaintersovanost za Balkan. Politika koju su vodili Kozirjev (namerno) i Jeljcin (nenamerno) unela je pogorsanje odnosa sa Srbijom i fakticki izlaz Rusije s Balkana. Ali to ne znaci da ce tako biti uvek. Istorijski i geopoliticki, Rusija je vrlo zainteresovana za svoje prisustvo u tom regionu. Kao i uvek, skoro sve ce zavisiti od politicke volje rukovodstva zemlje. Sto se tice nas, naucnika, mi radimo sve da bi razjasnili i podrzali ovaj proces povratka.

*** *Kakva je uloga Rusije u novoj Evropi?***

- Sama Rusija se nalazi u teskom polozaju. Ona se s velikim naporom bori za svoje mesto u novoj Evropi. Zbog rata u Ceceniji, zbog pokusaja sprovedjenja samostalne politike, ona je prinudjena da uspostavi stalni dijalog u Strazburu, Briselu, Vasingtonu. No, u mnogo cemu to je rezultat njene spoljne politike u prethodnom periodu. Ja pisem i govorim o tome da strategija u politici ne moze zameniti taktiku. A strategija Rusije bila je odsutna, i jos uvek je - kaze Guskova Jelena Jurjevna.

Ljiljana Staletovic

X